

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra bezpečnostních studií

Národnostní extremismus ve Španělsku

Bakalářská práce

National extremism in Spain

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Natálie ČERMÁKOVÁ

AUTOR PRÁCE

Barbora PANÁČKOVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne.....

.....

Barbora Panáčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Natálii Čermákové za odbornou pomoc a bezmeznou trpělivost při vedení této práce. Také děkuji svým přátelům za bezmeznou podporu a péči během psaní této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá národnostním extremismem ve Španělsku. Bakalářská práce se především zaměřuje na činnost organizace ETA a dopad její činnosti na současnou situaci ve Španělském království. Práce je psána deskriptivně-analytickou metodou. V počátečních kapitolách se představí terminologie spojená s extremismem a bude také představeno Španělsko z historického hlediska a geopolitického vývoje. Následně se práce zaměří na extremistické skupiny na území Španělska, organizaci ETA a její působení. Bude nabídnuta analýza a možné souvislosti organizace a snah o odpojení Katalánska. V neposlední řadě se bakalářská práce bude zabývat politickou situací ve Španělsku a dopady extremismu v zemi.

Klíčová slova

Extremismus – Španělsko – terorismus – politika – Baskicko – ETA – útok - Katalánsko

Annotation

This bachelor thesis focuses on national extremism in Spain. The bachelor thesis is mainly focused on activities of ETA and impact on current situation in Kingdom of Spain. The thesis is written using descriptive-analytical method. In the initial chapters will be presented terminology associated with extremism and Spain will be introduced from a historical perspective and its geopolitical development. Subsequently, the thesis will focus on extremist groups in Spain, the ETA organization and its activities. The thesis also offers an analysis and possible connections between the organization and attempts of Catalonia to gain independence. Finally, the bachelor thesis will centre on the political situation in Spain and the effects of extremism in the country.

Key words

Extremism – Spain – terrorism – politics – Basque country – ETA – attack - Catalonia

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Základní terminologie	8
2.1. Pojem extremismu	8
2.2. Radikalismus	9
2.3. Druhy extremismu.....	10
2.3.1. Politický extremismus	10
2.3.2. Náboženský extremismus.....	12
2.3.3. Národnostní extremismus	13
2.4. Metody šíření extremismu	13
2.5. Legislativní úpravy	14
2.5.1. Mezinárodní dokumenty.....	14
2.5.2. Španělské právo	15
3. Španělsko	18
3.1. Správní rozdělení.....	19
3.1.1. Baskicko	20
3.1.2. Katalánsko	21
3.2. Historie.....	22
4. Extremistická uskupení ve Španělsku	25
4.1. Alianza Anticomunista Argentina.....	25
4.2. Comandos Autónomos Anticapitalistas	27
4.3. Grupos Antiterroristas de Liberación	28
4.4. Grupo de Resistencia Anti-Fascista Primero de Octubre	31
5. Euskadi Ta Askatasuna	33
5.1. Založení	33
5.2. Cíl.....	34
5.3. Činnost.....	34
5.3.1. Admirál Luis Carrero Blanco	37
5.3.2. Generál Víctor Lago Román	38
5.4. Ukončení činnosti	39
6. Politická situace ve Španělsku	41
6.1. Katalánská krize	42
6.1.1. Reakce států na Katalánskou krizi.....	45
6.2. Samostatnost Baskicka	46

6.3. Reakce Madridu.....	48
7. Dopady extremismu.....	50
7.1. Politické změny.....	50
7.2. Oběti	52
8. Závěr.....	53
9. Seznam použité literatury	55
9.1. Monografie	55
9.2. Elektronická periodika.....	56
9.3. Zákonná úprava.....	58
9.4. Elektronické zdroje	58
10. Seznam tabulek	64
11. Seznam grafů.....	64
12. Seznam příloh	64
Příloha č. 1	64
Příloha č. 2	65
Příloha č. 3	65
Příloha č. 4	66
Příloha č. 5	66
Příloha č. 6	67
Příloha č. 7	67
Příloha č. 8	68

1. Úvod

Extremismus je v současné době zmiňován v mnoha souvislostech, ať už médií či v běžné konverzaci. Samotný termín je, dalo by se říci, vcelku neškodný, ačkoliv jeho užívání vyvolává v lidech spíše negativní pocity, jelikož označuje jakékoliv odchýlení od středu. Politický extremismus má bohatou historii a můžeme najít jeho stopy v průběhu dějin kdekoliv. V dnešním světě má politický extremismus vzestupnou tendenci a jeho prevence je stále velmi obtížná. Vyskytuje se napříč státy, národnostmi, věkovými skupinami i sociálními vrstvami, avšak v některých kruzích je možno ho nalézt častěji. V jistých státech je však otázka politického extremismu řešena častěji, než ve státech jiných. Pozornost médií především vzbuzují teroristické útoky, které jsou vykonávány povětšinou ve jménu extremistických idejí, ať už z náboženských, rasových či národnostních.

Ve své bakalářské práci se zaměřuji nejen na pojetí samotného pojmu extremismu, ale také na extremistické působení ve Španělsku. Práce je vypracována deskriptivně-analytickou metodou a zabývá se extremistickými skupinami v zemi, především se zaměřuje na organizaci Euskadi Ta Askatasuna. Organizace ETA působila na území Španělska přes 50 let a její činnost nejenže si vyžádala stovky životů, ale také značně ovlivnila politickou situaci země. V počátečních kapitolách bude pozornost směřována na představení terminologie užívané v oboru extremismu, přiblížím také Španělsko jak z hlediska historického, tak i jeho geopolitického vývoje. Dále bude v práci popsána obecně extremistická scéna ve Španělsku a zvláště velká pozornost bude věnována baskické organizaci ETA. Bude přiblížena historie organizace, její cíle, aktivita v průběhu let i její rozpuštění. Pomocí analýzy se vrhne světlo na možné souvislosti mezi působením organizace a snah Katalánska o získání nezávislosti. Na závěr bakalářské práce se budu zabývat současnou politickou situací ve Španělsku a také celkovými dopady činnosti extremistických uskupení.

2. Základní terminologie

2.1. Pojem extremismu

K pojmu extremismus neexistuje jednotná definice, ba právě naopak. Extrémní může být v podstatě cokoliv, avšak obecně nejrozšířenější je extremismus v pojmu politickém. Nejlépe lze tak extremismus popsat, jako vyhraněný ideologický postoj. Objevují se zde prvky netolerance a je zaměřován proti základním demokratickým principům společnosti.¹ Slova často přecházejí v činy, které mají potenciál ohrozit demokracii, ať už krátkodobý či dlouhodobý. Hlavními projevy extremismu mohou být zejména projevy nenávisti nebo hrozby násilím motivované nenávistí.

Jakmile extremistické myšlenky přejdou v činy, mluvíme o terorismu. V období před 2. světovou válkou byl pojem terorismu velmi široký a vztahoval se v podstatě na jakoukoliv metodu soustavného používání násilí, díky kterému určitá skupina dosahuje svých záměrů. Toto široké vymezení, však utvořilo nový problém, který spočíval ve vytyčení hranice mezi činy, které se mohou označit za politický terorismus a naopak které už politickým terorem nejsou.² V posledních letech byla snaha k pojmu terorismus přiřadit i pojem násilný extremismus, který měl zmenšit negativní dopad.³ Dosud stále neexistuje jednotná definice terorismu, jelikož státy OSN nebyly schopny se shodnout. Avšak pojem násilného extremismu se vztahuje i na činy, které nelze označit za ryze teroristické, jako například násilné nepokoje extremistů. Ne u každého teroristy se musí nutně vyskytovat ideologie. Ta přichází až později k ospravedlnění vlastních činů. Každý z druhů extremismu dává předpoklady ke konání teroristických činů, je však na jedinci, jestli těmto vlivům podlehe, či nikoliv. Nejčastěji se však vyskytují teroristické útoky ve jménu politického a

¹ Co je extremismus - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

² STRMISKA, Maxmilián. *Politický terorismus: úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1360-5. Str. 5

³ DANICS, Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty: Radicalisation - forms, models and security aspects*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-539-4. Str. 78

náboženského extremismu.⁴ U politického terorismu mají útoky politický charakter, politickou motivaci a i odůvodnění, proč tak jedinec konal.⁵

2.2. Radikalismus

Radikalismus je širokou veřejností velmi často spojován s extremismem, ačkoli to ve skutečnosti jsou dva odlišné pojmy. Jedná se spíše o myšlenkový směr toužící po změně již zavedených poměrů. Pojem je velmi neurčitý, a v některých případech je možno pozorovat, jak se pravicový a levicový radikalismus názorově navzájem prolínají. Z historického hlediska můžeme vidět radikální myšlenky velmi často, například ve Francii u jakobínů v období Velké francouzské revoluce.⁶ Avšak radikálové jsou vesměs nenásilní. Násilné činy se mohou objevovat, ale jejich pachatelé tak činí pouze za účelem zajištění dané změny, kterou požadují, a nemyslí při páchání černobíle. Násilní radikálové nejsou synonymem pro teroristy.⁷ Odlišení spočívá jak ve vyhodnocení hrozeb vůči bezpečnosti, tak i legálnosti provedených skutků.

Hlavními rozdíly mezi radikály a extrémisty je vnímání světa okolo nich. Extrémisté vnímají svět pouze černobíle a nejsou schopni přijmout cokoliv mezi pod vlivem extrémistické ideologie, ve kterou věří. Je zde uzavření mysli, ale o to větší příklonění se k užití násilí pro získání požadovaných výsledků. Kdežto radikálové jsou více schopni dojít ke kompromisu, přestože je tak učiněno s nevolí. Zároveň u radikálů existuje velká šance přimět je vrátit se zpět k hlavnímu politickému proudu.⁸

K radikalizaci existuje nespočet možných cest a jednou z nich může být ideologie, i když není zcela nutná. Někteří lidé začnou projevovat své radikální myšlenky a přidávat se k radikalistickým skupinám pro pocit sounáležitosti. Jiní se přidávají z rozhořčení či nespokojenosti, které postupně přibližují vůli páchat

⁴ Co je extremismus? - Policie České republiky. *Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ncoz-extremismus-co-je-extremismus.aspx>

⁵ STRMISKA, Maxmilián. *Politický terorismus: úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1360-5. Str. 9

⁶ radikalismus - CoJeCo.cz. *CoJeCo.cz - Vaše všeobecná encyklopedie*. [online]. Copyright © 1999 [cit. 22.02.2023]. Dostupné z: <https://www.cojeco.cz/radikalismus>

⁷ DANICS, Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty: Radicalisation - forms, models and security aspects*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-539-4. Str. 72

⁸ Tamtéž, str. 75

násilí. Ideologie zde může sloužit, jako forma opodstatnění proč byl čin spáchán.⁹

Je nutno podotknout, že u radikalizace je možné proces zvrátit. De-radikalizace je velmi obtížným úkonem s velmi nejasným výsledkem. U některých jedinců funguje lépe, než u druhých a v některých případech se nemusí vůbec zdařit. Dokonání tohoto úkonu závisí na míře radikalizace dané osoby a schopnosti přejít ke kompromisu. Všeobecně platí, že proces de-radikalizace je proces, kde je jedinec podporován k přijetí umírněnějších postojů k určitým otázkám, kde radikalizace začala.

2.3. Druhy extremismu

Vyskytuje se nespočet druhů extremismu, například: politický, národnostní, náboženský či ekologický.¹⁰ V určitých státech se některé z těchto druhů objevují více oproti ostatním. Možnými faktory, které v tomto rozložení hrají roli, mohou být ekonomická situace, politická scéna nebo velký počet národnostních menšin a tolerance obyvatelstva vůči národnostním menšinám, ale i rodinné podmínky nebo nátlak okolí na jedince.

2.3.1. Politický extremismus

Politický extremismus by se mohl shrnout, jako jakákoliv aktivita, kde je vyjadřován nesouhlas proti zavedenému politickému systému a je zde cíl nahradit tento systém, systémem novým, pro jedince přijatelnějším. Obvyklé rozdělení se charakterizuje dle politického spektra, tedy pravicový a levicový.¹¹ (viz příloha č. 1) Slouží jako jakýsi opak k demokracii, která podporuje rozdělení státní moci, pluralitu politických stran, kontrolu vlády a základní lidská práva a svobody, bez jejich omezování. Právě tyto projevy demokracie ve státech jsou politickými extremisty napadány.

⁹ DANICS, Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty: Radicalisation - forms, models and security aspects*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-539-4. Str 75

¹⁰ Co je extremismus - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

¹¹ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 89

Ideologie u politického extremismu se především opírá o dezinformaci, všeobecnou nedůvěru k médiím. Je zde značně zvýrazňován úpadek hodnot společnosti nebo ekonomické problémy, které jsou v očích extrémistů způsobeny právě demokratickým uskupením státu. Povětšinou se v těchto ideologiích objevuje i silná vůdčí osobnost, která svým šarmem a argumenty přitahuje další a další stoupence. Vůdčí osobnost je nejen silná, ale především jakýmsi ztělesněním ideálů, které podporuje. Pro racionalizaci se užívá symbolů, propagandy a mýtů.¹²

2.3.1.1. Pravicový extremismus

Mezi typické znaky pravicového extremismu lze především zařadit přirozenou a nezměnitelnou nerovnost mezi lidmi.¹³ V případě nacismu se jednalo o nadřazenost árijské rasy. Pravým opakem potom byli Hitlerem považováni Židé nebo Romové, kteří se stali symbolem pro rasovou nečistotu. Ideologie také velmi podporuje ve velké míře násilí, ba dokonce k němu i vybízí. Závisí na kultu osobnosti a dokola se opakující lživé propagandě, která opět podněcuje nenávist a násilí vůči určeným skupinám obyvatel.¹⁴ Na historický nacismus navazuje neonacismus, který směřuje svou nevraživost nejen k Židům, ale i Romům či homosexuálům. Kromě propagandy, využívá neonacismus hojně i terorismu a politické činnosti, která musí být z právních důvodů umírněná.¹⁵

2.3.1.2. Levicový extremismus

Levicový extremismus, na rozdíl od toho pravicového, je jen málokdy předmětem bližšího zkoumání odborníků. Právě toto je příčinou, proč levicový extremismus postrádá svou vlastní platnou definici.¹⁶ Společnými rysy pro levicově extremistické směry jsou především: naprostá rovnost všech ve společnosti, čímž by zároveň osoby ztratily svou individualitu. Za hlavní směry levicového extremismu můžeme považovat především komunismus a anarchismus. Oba směry se dále štěpí, vzájemně se doplňují a prolínají.

¹² DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7. Str. 31

¹³ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 33

¹⁴ Tamtéž, str. 34

¹⁵ Tamtéž, str. 35

¹⁶ Tamtéž, str. 36

Anarchie podporuje bezvládní a nepřipouští jakoukoliv autoritu, která by mohla hierarchicky vystupovat nad ostatními jedinci. Panuje zde domněnka, že stát využívá jemu přidělenou moc především k vlastnímu prospěchu, a ne ku prospěchu jeho občanů. Tento směr zároveň povětšinou odmítá kapitalismus.¹⁷ O anarchitech je také nejvíce slyšet díky častým střetům se zákonem prostřednictvím s neohlášenými protestními akcemi. Násilné střety jsou ať už s policejními složkami nebo s členy extrémně pravicových uskupení. Nejčastějšími výsledky těchto střetů jsou výtržnosti nebo ublížení na zdraví.¹⁸

Komunismus usiluje o zrušení společnosti, která se opírá o hierarchické rozdělení na třídy. Ideologie je postavena na myšlenkách Karla Marxe a Vladimíra Iljiče Lenina. Cestou dosažení komunismu je spravedlivé přerozdělení majetků, aby byl společný a tím pádem ho měl každý dostatek, dle svých potřeb.¹⁹ Přestupním procesem z kapitalismu ke komunismu je socialismus. Historicky neexistuje žádný důkaz o zdárném dokončení přechodu státu ke komunismu, vždy se tento proces zastavil na socialistickém režimu.

2.3.2. Náboženský extremismus

Náboženský extremismus lze identifikovat dle různých postojů. U každého náboženství je však velké riziko, že prostá víra, důvěra a oddanost mohou být zmanipulovány.²⁰ Fundamentalismus jako pojem, se začal objevovat na pomezí 19. a 20. století ve Spojených státech, jako reakce na tehdejší liberalitu křesťanství. Už od prvopočátku je směr spojován s politickým konzervatismem a později se objevují i popírání rovnoprávnosti pohlaví nebo podpora rasové segregace. V současné době můžeme naopak pozorovat výrazný celosvětový nárůst islamistického extremismu, kde jsou příslušníci zfanatizováni až do takové míry, že páchají teroristické činy ve jménu svého přesvědčení.

¹⁷ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 39

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ Socialismus a komunismus: styčné body a rozdíly | Centrum pro studium demokracie a kultury. *Centrum pro studium demokracie a kultury* | [online]. Copyright © 2016 [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/socialismus-komunismus-stycne-body-rozdily>

²⁰ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 43

Do náboženského extremismu se řadí i sektářství. V takovýchto náboženských skupinách hrají hlavní roli omezení či zpochybňování osobní svobody a manipulace jedince. Sekty jako takové jsou v podstatě neškodným jevem, avšak když sekta počne nabývat podobu kultu, přibližuje se nebezpečně blízko k hranici extremismu.²¹

Počínání organizací se nedá předem předpokládat, tento fakt stojí ve výsledku život mnohem více lidí. K projevům náboženského extremismu patří i útoky na společnost, kde si můžeme uvést několik příkladů.

V Japonsku v roce 1995 provedla náboženská organizace Om šinrikjo útok na metro pomocí rozptýlení nervového plynu.²² Útok stál život 13 lidí. V roce 2017 proběhlo hned několik bombových útoků v Katalánsku, které provedla organizace Islámský stát. Výbuchy stály život celkem 16 osob, z toho 8 útočníků.²³

2.3.3. Národnostní extremismus

Etnický nebo také národnostní extremismus se zakládá na touze po nezávislosti a odtržení vlastního regionu či etnika.²⁴ V tomto procesu dochází k utlačení svobody ostatních v rámci netolerance a nedodržování zavedených demokratických hodnot. Zpravidla se zde vyskytuje propojení s ostatními formami extremismu, obvykle politického rázu.

2.4. Metody šíření extremismu

Většina extremistických ideologií se opírá o propagandu a šíření dezinformací. Propaganda bývá dobře zapamatovatelná a opakující se, aby se dosáhlo co nejlepších výsledků a zároveň, aby cílené publikum rychle a lehce pochopilo, oč se jedná. Působí se zde především na emoce, které člověk vnímá nejsilněji, a

²¹ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 55

²² 25 Years After the Tokyo Subway Sarin Gas Attacks | 公安調査庁. 法務省 [online]. Dostupné z: https://www.moj.go.jp/psia/25years_after_the_tokyo_subway_sarin_gas_attacks

²³ Barcelona attack: German woman dies in hospital - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2023 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-41066735>

²⁴ Co je extremismus - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

také zaměření se na věci, které chce člověk slyšet, aby se lépe o dané věci přesvědčil. Je podporována především nenávist, strach, nedůvěra, úzkost.²⁵ Obecně lze také tvrdit, že čím více se propaganda opakuje, tím lépe. Používají se odkazy do historie, které ještě zvýrazňují a podporují vybranou extremistickou ideologii. Za další možné postupy šíření můžeme považovat šíření konspiračních teorií, které stejně dobře jako propaganda zasévají strach ale zároveň i pochybnosti.

Nedůvěra v současné uspořádání je zcela narušena a jedinec ve skupině začne podléhat i stále zvyšujícímu se tlaku z okolí ostatních členů. Násilí je prosazováno jako jedním z hlavních prostředků vyřešení problému.

2.5. Legislativní úpravy

2.5.1. Mezinárodní dokumenty

K extremistické problematice se především vztahují všeobecně známé dokumenty Organizace spojených národů.²⁶ Dokumenty jsou závazné pro všechny členy organizace, kteří je museli zahrnout do svých státních právních úprav. Státy si samy mohou zvolit způsob, jakým dokument implementují do své legislativy.

Dokumentů je značná řada, ale zmiňujeme zde především například:

- Všeobecnou deklaraci lidských práv
- Úmluvu o zabránění a trestání zločinů genocidy
- Deklaraci Organizace spojených národů o právech osob příslušejících k národnostním, etnickým, náboženským a jazykovým menšinám
- Úmluvu proti mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

²⁵ Politický extremismus Základní pojmy Jan Dočkal, David Lebeda - ppt stáhnout. *SlidePlayer - Nahrávejte a Sdílejte své PowerPoint prezentace* [online]. Copyright © 2023 SlidePlayer.cz Inc. [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/2595642/> slide č. 18

²⁶ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 169

Dalšími významnými dokumenty jsou dokumenty k ochraně lidských práv a svobod vydané Radou Evropy. Zároveň v roce 2000 přijímá Evropská unie směrnici č. 2000/43/EC, která pojednává o rovném zacházení s osobami bez ohledu na jejich etnický či rasový původ.²⁷

2.5.2. Španělské právo

Španělský přístup k extremismu a teroristickým činům z něj plynoucím se počal rapidně měnit v posledních letech diktatury Francisca Franca.²⁸ Jako reakci na stále narůstající hrozbu ze strany organizace ETA, byla v 70. letech 20. století Španělskem přijata protiteroristická vyhláška. Tato vyhláška zajistila policii větší pravomoc v otázce zadržování podezřelých a urychlení soudních procesů s teroristy. V roce 1996 byl také přijat zákon zvyšující trestní sazbu pro pachatele, kteří svými činy způsobili smrt osob, těžké ublížení na zdraví, pachatele únosů a ty, kteří financovali teroristické skupiny. Později byly zavedeny také právní předpisy zajišťující reformy s cílem omezit základní příčiny terorismu, které pramenily z baskického konfliktu.²⁹

Dále španělský trestní zákoník pojednává o aktech spojených s genocidou a zločinům proti lidskosti v hlavě XXIV.³⁰ Za zločiny proti lidskosti jsou souzeni ti pachatelé, kteří se dopustí určitých činů v rámci systematického či všeobecného útoku proti civilnímu obyvatelstvu nebo proti jeho části.³¹

Mezi tyto činy se řadí například:³²

- Způsobení smrti
- Znásilnění či jiné napadení v sexuálním kontextu
- Způsobení zranění definovaných dle §147, §149 a §150

²⁷ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6. Str. 169

²⁸ AIDP | *Association Internationale De Droit Pénal* - de la Cuesta, José Luis [online]. Copyright © [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penal.org/sites/default/files/files/JLDLCTerrorism.pdf> str. 2

²⁹ THACKRAH, John Richard. *Dictionary of Terrorism*. 2nd ed. London and New York: Routledge, 2004. ISBN 0-415-29820-2. Str.49

³⁰ BOE-A-1995-25444, del Código Penal v posledním znění

³¹ BOE-A-1995-25444, del Código Penal v posledním znění, část druhá, hlava XXIV, díl 1, 2

³² BOE-A-1995-25444, del Código Penal v posledním znění, §607

- Vynucení těhotenství za účelem změny etnického složení obyvatelstva
- Omezení či zbavení osobní svobody v rozporu s mezinárodními standardy

Od roku 2006 vynakládá španělská vláda velké úsilí v oblasti financování terorismu.³³ Pomocí legislativních kroků příslušné orgány sledují podezřelou aktivitu v souvislosti s legalizací výnosů z nelegální činnosti a užívání těchto výnosů k dalšímu podporování teroristické činnosti v zemi.

Rok	Název dokumentu	Datum zveřejnění v Úředním věstníku
1963	Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě letadla	BOE 25. 12. 1969
1979	Úmluva o rukojmích	BOE 7. 7. 1984
1991	Úmluva o plastových výbušninách	BOE 2. 12. 1998
1997	Úmluva o teroristických bombových útocích	BOE 12. 6. 2001
1999	Úmluva o financování terorismu	BOE 23. 3. 2002
2005	Úmluva o jaderném terorismu	BOE 19. 6. 2007

Tabulka 1 - Příklady mezinárodních dokumentů přijatých Španělskem v otázce terorismu³⁴

V boji proti násilným formám extremismu Španělsko pokračuje v implementaci svého vytvořeného národního plánu z roku 2015. Tento plán je každoročně upravován a veden CITCO (Centro de Inteligencia contra el Terrorismo y el Crimen Organizado – Zpravodajské centrum pro boj proti terorismu a organizovanému zločinu). Samotný plán identifikuje potenciál jedince pro teroristickou radikalizaci a náchylnost k možnému náboru do extremistických skupin. Podrobnost sahá až na úroveň nejmenších španělských správních celků. Plán zároveň podporuje vybudování partnerství mezi obyčejnými občany,

³³ Spain has strong measures to combat money laundering and terrorist financing but improvements needed, says FATF - OECD. *Home page - OECD* [online]. Copyright © Organisation for Economic [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/spain/spain-has-strong-measures-to-combat-money-laundering-and-terrorist-financing-butimprovements-needed.htm>

³⁴ AIDP | *Association Internationale De Droit Pénal* - de la Cuesta, José Luis [online]. Copyright © [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penal.org/sites/default/files/files/JLDLCTerrorism.pdf> str. 1, 2

příslušníky policejních složek, orgánů činných v trestním řízení a osob ze zvláště náchylných a zranitelných komunit. Nejvíce se vede tento plán uskutečňovat na území měst Málaga a Fuenlabrada.³⁵

Co se mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu a organizovanému zločinu týče, Španělsko je jedním ze zakládajících členů Globálního protiteroristického fora (GCTF). Dále podporuje protiteroristickou politiku Organizace spojených národů, Rady Evropy i NATO. Za rok 2020 Španělsko vyslalo své síly na výcvikové mise Evropské unie do Mali a Somálska. Ve velké míře je udržována obranná iniciativa, která spojuje Francii, Itálii, Portugalsko, Španělsko a Maltu se zeměmi na území severní Afriky, jako například Alžírsko, Maroko, Libye či Tunisko. Tato obranná iniciativa především slouží k budování kapacit v oblasti boje proti terorismu a zvládání námořní a letecké bezpečnosti.³⁶ Nejvyšší míru spolupráce však vede s Francií, kde ve většině případů hledá azyl velké množství španělských extremistů.

³⁵ Oposiciones nacionales y Formación Profesional | Órganos de coordinación dependientes del Secretario de Estado de Seguridad, El Centro de Inteligencia contra el Terrorismo y el Crimen Organizado . *Oposiciones nacionales y Formación Profesional | Formación Activa Profesional* [online]. Dostupné z: <https://www.oposicionesnacionales.com/organos-de-coordinacion-dependientes-del-secretario-de-estado-de-seguridad-el-centro-de-inteligencia-contra-el-terrorismo-y-el-crimen-organizado/>

³⁶ Spain - United States Department of State. *U.S. Department of State - United States Department of State* [online]. Dostupné z: <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2020/spain/>

3. Španělsko

Španělské království se rozléhá na většině Pyrenejského poloostrova, mezi jeho sousedící státy patří Portugalsko, Andorra a Francie. Hlavním městem je Madrid, který funguje jako jeden z autonomních společenství. Největšími městy jsou Madrid, Barcelona v Katalánsku, Sevilla a Málaga v Andalusii a Valencie. Španělsko je konstituční monarchií, včele s králem Filipem VI. a zároveň parlamentní demokracií.³⁷ Výkonná moc spočívá tedy v rukou premiéra a vlády. Členství má nejen v NATO nebo Evropské unii od roku 1986, ale i v nespočtu dalších mezinárodních organizací. Dle počtu obyvatel se jedná o šestý nejlidnatější stát Evropy.

Úředním jazykem je kastilská španělština. Poté na úrovni regionů jako jazykové menšiny i galicijština, katalánština a baskičtina.³⁸ Kastilská španělština je nejrozšířenějším druhem španělštiny, mluveným především ve středu, na jihu a dále na území Kantábrie a Aragonie. Postupem od středu Španělska k jihu lze pozorovat změny v nářečí. Na území Galicie, která sousedí s Portugalskem, je mluveno převážně galicijštinou. Z historického vývoje se jedná o jakési propojení kastilské španělštiny a portugalštiny, kde je převážná část slovní zásoby společná oběma jazykům. Někteří lingvisté jsou však toho názoru, že galicijština je nářeční formou portugalštiny, přestože oba jazyky se na sobě vyvíjely nezávisle.³⁹ Ve středomořské oblasti, tedy v Katalánsku, Valencii a Baleárských ostrovech je nejhojněji mluveno katalánštinou. Jedná se směs kastilské španělštiny, italštiny a francouzštiny, kde je nemalá část slovní zásoby společná a vzájemně zaměnitelná. Mluví se s ní však nejen v severovýchodním Španělsku ale i v Andoře, či části jižní Francie.⁴⁰ V autonomním společenství Murcie se katalánština mísí společně s kastilštinou. V neposlední řadě je baskičtina, neboli

³⁷ Španělsko – profil členské země EU | Evropská unie. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/spain_cs

³⁸ Španělština | PRESTO. *Překladačská agentura PRESTO | Presto.cz* [online]. Copyright © Copyright PRESTO [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.presto.cz/cz/spanelstina>

³⁹ Naučte se galicijsky – jednoduchá, zábavná a snadno použitelná | uTalk. *The Language Learning Specialists | uTalk* [online]. Copyright © [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://utalk.com/cs/store/galician>

⁴⁰ Jazyky Španělska: katalánština - Jazyky.com. *Jazyky.com - magazín o jazykovém vzdělávání, studiu, překladech, tlumočení a práci v zahraničí* [online]. Copyright © 2005 [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.jazyky.com/jazyky-spanelska-katalanstina/>

euskera, která svým původem či slovní zásobou není společná žádnému jinému z jejích okolních jazyků.⁴¹ Baskičtina je užívána výhradně na území Baskického autonomního společenství a dále v malé míře i v jižní Francii v oblastech baskicky zvaných Zuberoa, Benafoarra a Lapurdi, kde se však dále jazykově nerozvíjí (viz příloha č. 2). V současné době je baskičtina chráněna organizací UNESCO jako ohrožený jazyk.⁴² Z historického hlediska je baskičtina utlačovaným jazykem, avšak obyvatelé Baskicka ji stále udržují jako jednu ze součástí své identity.

Převážná většina obyvatelstva Španělska je románského původu. Jediní Baskové si uchovali svůj ibersko-keltský původ a vyhnuli se asimilaci s později přichozími Římany. Na území Andalusie jsou také velmi dobře rozpoznatelné arabské kořeny obyvatel. Arabové začali přicházet přes jih do Španělska okolo 8. století našeho letopočtu. Arabština také přímo ovlivnila vývoj španělštiny, největší odkaz zanechala v kastilštině a katalánštině.⁴³

3.1. Správní rozdělení

Stát se rozděluje celkem na 17 regionů, neboli autonomních společenství, a dvě provincie na území severní Afriky. Autonomní společenství jsou poté dále rozdělena na menší provincie, kterých je celkem 50. Autonomie v tomto případě znamená, že každé ze společenství má do své míry vlastní moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Rozsah pravomocí je stanoven ve statutu, který slouží na podobném principu jako ústava daného regionu.⁴⁴ Z historie plynoucí autonomní společenství mají větší podíl pravomocí, než společenství utvořená později po pádu diktatury Francisca Franca.

⁴¹ Naučte se baskicky – jednoduchá, zábavná a snadno použitelná | uTalk. *The Language Learning Specialists* | uTalk [online]. Copyright © [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://utalk.com/cs/store/basque>

⁴² Tamtéž

⁴³ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 21

⁴⁴ Administrativní dělení Španělska. *AlegsaOnline.com - Encyklopedie se zjednodušila* [online]. Dostupné z: <https://cs.alegsaonline.com/art/7626>

Historickými společenstvími jsou:

Společenství	Hlavní město	Úřední jazyk
Andalusie	Sevilla	Kastilština (castellano)
Baskicko	Vitoria - Gasteiz	Baskičtina (euskera)
Galicie	Santiago de Compostela	Galicijština (gallego)
Katalánsko	Barcelona	Katalánština (català)

Tabulka 2 - historická společenství, jejich hlavní město a úřední jazyk⁴⁵

Po pádu diktatury Francisca Franca se Španělsko změnilo zpět na demokracii a v rámci nastolení nových pořádků a snahy zabránit nestabilitě, proběhla decentralizace státní moci. Jedním z hlavních cílů decentralizace, bylo vyhovět Baskicku a Katalánsku. Novou španělskou ústavou, schválenou v roce 1978, vzniklo právě oněch 17 autonomních společenství, které byly vymezeny zejména pomocí oblastně společné národnosti či historie (viz příloha č. 3).⁴⁶

3.1.1. Baskicko

Autonomní společenství Baskicka charakterizuje především jeho izolovanost a vesnické tradice. Izolace Baskicka je dána především díky Kantaberskému pohoří, které se táhne po pobřeží Atlantského oceánu, od Baskicka až k portugalským hranicím a Pyrenejím na severu. Toto společenství sdílí hranice s Kanábrií, Castilií a Leónem, Aragonií a La Riojou, dále sdílí krátkou hranici s Francií. Právě přirozená izolace kraje zajišťuje uchování tamních tradic po celá staletí bez jakýchkoliv větších změn. Jednou z těchto tradic je i tamní jazyk euskera, neboli baskičtina.⁴⁷ Baskové jsou velmi nezávislý a hrdý národ, který se stále snaží se prosadit. Za režimu Francisca Franca byla tato oblast silně utlačována, což dále podporovalo vznik a následný růst separatistické

⁴⁵ Administrativní dělení Španělska. *AlegsaOnline.com - Encyklopedie se zjednodušila* [online]. Dostupné z: <https://cs.alegsaonline.com/art/7626>

⁴⁶ VIVER PI-SUÑYER, Carles. *The Transition to a Decentralized Political System in Spain* [online]. © Forum of Federations, 2010 [cit. 2023-02-26]. ISBN 1922-5598. Dostupné z: https://www.forumfed.org/pubs/occasional_papers/OCP4.pdf str. 5-7

⁴⁷ Baskicko | Španělsko na Světadílech. *Španělsko - průvodce na cesty | Španělsko na Světadílech* [online]. Copyright © svetadily.cz [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://spanelsko.svetadily.cz/baskicko/lokality>

organizace Euskadi Ta Askatasuna, zkráceně ETA, a jemu podobných. Franco se snažil potlačit jak jazyk, tak i kulturu Basků jako trest za jejich republikánství.⁴⁸

Vývoj regionu Baskicka byl ovlivněn především v 19. století, jelikož četná naleziště železné rudy dala celému kraji možnost rozvinout průmysl na zpracování oceli, železa a dalších k tomu se pojících odvětví. Centrem tohoto dění se stalo především Bilbao v provincii Vizcaya. Po hospodářské krizi v 70. letech 20. století je však většina tamního průmyslu v úpadku, což zapříčinilo celoplošné zvýšení nezaměstnanosti v tomto autonomním společenství.

Přestože se obecně za region Baskicka považuje autonomní společenství Baskicko a sousední Navarra, obyvatelé Navarry nikdy nesdíleli stejné názory na násilné dosažení nezávislosti jako Baskové (viz příloha č. 4). Po centralizaci vlády v 19. století, však vznikají milice bojující za samosprávu, zvané Requetés. Requetés se staly velkým podporovatelem Francisca Franca za občanské války. Výměnou za podporu, udělil poté Franco tomuto regionu zpět jeho původní výsady.⁴⁹

3.1.2. Katalánsko

Katalánsko ležící na severu Španělska sdílí hranice s Andorrou, Francií a dále s autonomními společenstvími Aragonie a Valencie. Území se dělí na provincie Barcelona, Girona, Lleida a Tarragona (viz příloha č. 5).⁵⁰

Katalánsko má hlubokou kulturní tradici především v rybolovu. Z historického hlediska je Katalánsko říší, jež vznikla díky spojení rodu Aragonů a hrabat z Barcelony. Do území této říše spadaly Baleárské ostrovy i Valencie. Toto propojení s Katalánskem lze sledovat i v dnešní době, jelikož na území obou těchto autonomních společenství se užívá catalá, avšak ne už v takové míře jako v Katalánsku samotném. Z ekonomického hlediska se jedná o region nejbohatší na Pyrenejském poloostrově a i tento fakt přispívá k touze po odtržení se od Španělska. Převážná většina průmyslu a obchodu je soustředěna v Barceloně a

⁴⁸ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 213

⁴⁹ Tamtéž, str. 207

⁵⁰ Katalánsko.com . *Katalánsko.com* [online]. Dostupné z: <http://www.katalansko.com>

jejím blízkém okolí. Největší zastoupení zde má cestovní ruch, zemědělství a chemická výroba.⁵¹

V roce 1932, v průběhu Druhé republiky, získává Katalánsko nezávislost, avšak na krátkou dobu, jelikož byla zanedlouho zrušena Franciskem Francem. Byl vyhlášen také zákaz vyvěšovat katalánskou vlajku, vyučovat catalá a mluvit s ní na veřejnosti. Franco se snažil potlačit katalánskou kulturu a tradice, podobně jak tomu činil v Baskicku. Roku 1980 získává Katalánsko zpět svou autonomii spolu s Baskickem a Galicií.⁵²

Stále větší touha Katalánců o nezávislost se projevuje také ve stále zvětšující se míře užívání katalánštiny (catalá). Na základních školách se vyučuje pouze v katalánštině a španělština je jen jako doplňkový předmět. V Katalánsku je také silně podporována tvorba katalánských autorů, píšících tímto jazykem.⁵³ V oblíbě Katalánců je poukazovat na kulturní rozdíly jejich krajiny a zbytku Španělska. Panuje zde například přísný zákaz koridy, kterou zbytek Španělů vnímá jako zábavu.⁵⁴ Katalánci mají například jiný způsob myšlení, co se obchodu a financí týče, a přiklání se spíše k evropskému pojetí, než tomu španělskému. Zbytek Španělů považuje Katalánce za pilné ale vcelku lakomé.⁵⁵

3.2. Historie

Mezi jednu z nejdůležitějších kapitol španělských dějin můžeme zařadit Španělskou občanskou válku a na ni přímo navazující diktaturu Francisca Franca. Občanská válka vypukla v červenci 1936, kdy proti republikánské vládě vystoupila armáda v čele s Franciskem Francem. V průběhu Španělské občanské války proběhla i anarchosocialistická revoluce. Tento vojenský konflikt, trvající necelé tři roky, si vyžádal přibližně okolo milionu obětí. Většina těchto obětí byli civilisté, kteří zemřeli na hladomor nebo byli popraveni. Pro španělskou veřejnost je tato kapitola španělských dějin citlivým tématem dodnes.

⁵¹ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 194

⁵² Tamtéž

⁵³ Jazyky Španělska: katalánština - Jazyky.com. *Jazyky.com - magazín o jazykovém vzdělávání, studiu, překladech, tlumočení a práci v zahraničí* [online]. Copyright © 2005 [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.jazyky.com/jazyky-spanelska-katalanstina/>

⁵⁴ Katalánsko.com . *Katalánsko.com* [online]. Dostupné z: <http://www.katalansko.com>

⁵⁵ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 194

Region Katalánska začal s počátkem občanské války velmi prosperovat. Regionální parlament se těšil velké podpoře a obyvatelé se přikláněli stále víc k anarchosyndikalistické vládě.⁵⁶ V ostatních španělských republikánských regionech však takový úspěch revoluce neměla. Největší známky války nesl Madrid, kdežto obyvatelé Bilbaa nebo Valencie vedli do velké míry život stále jako předtím. Revoluce ve Španělsku s sebou často nesla značnou míru násilí a postrádala jakýkoliv řád. V menším měřítku si anarchisté toužící po revoluci podmiňovali obyvatele násilím. Hlavní rozkol pro anarchisty přišel v roce 1936, kdy nastal mocenský boj proti komunistům. Hlavním předmětem rozporu byl rozchod v názorech, zda je důležitější dokončit revoluci nebo vyhrát válku.⁵⁷ Komunisté byli z velké míry podporováni menšími zemědělci a vlastníky půdy, kteří nechtěli svůj majetek kolektivizovat. Po zdárném vítězství však komunistická strana počíná likvidovat veškerou opozici, především POUM (Partido Obrero de Unificación Marxista – Dělnická strana marxistického sjednocení) a potlačovat revoluci.⁵⁸

Francisco Franco si na začátku své diktatury bere za předlohu diktaturu Antónia de Oliveira Salazara v sousedním Portugalsku. Po roce 1937 Franco zavádí novou stavovskou strukturu a klade silný důraz na unitární republiku a nacionalismus. Všechny politické strany byly násilně sloučeny do jednoho politického uskupení známého jako Národní hnutí, což sloužilo jako prostředek k udržení si moci. Hlavním heslem režimu se stalo potírání komunismu. Franco nastoluje přísnou cenzuru, ovlivňující všechny aspekty života obyvatel. Katolická církev byla znovuobnovena do ještě silnější podoby, než kdy dřív.⁵⁹ Zároveň s tímto Franco hrubě odmítá jakékoliv moderní názory a udržuje konzervativní režim po celém Španělsku. S koncem 2. světové války bylo Španělsko ostrakizováno ze strany Západu, avšak tento postoj vydržel pouze do počátku 50. let 20. století, kdy Spojené státy americké zřizují na území Španělska vojenské letecké základny, jako reakci na stále více se vyhrocující studenou

⁵⁶ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 156

⁵⁷ Tamtéž, str. 157

⁵⁸ Tamtéž, str. 158

⁵⁹ Tamtéž

válku. 60. léta 20. století se nesla ve znamení hospodářského růstu, kdy se Španělsko stává jedním z oblíbených středisek cestovního ruchu.⁶⁰

V posledních letech Francovy vlády panovala ve Španělsku vysoká míra nespokojenosti ze strany společnosti. Francovy ideologie pozdvihovaly a idealizovaly především venkov, jeho morální ctnosti a oddanost katolické víře. Rychlý růst cestovního ruchu zapříčinil odklon od zemědělských základů země a byla zavedena ekonomika soustředící se především na služby. Obyvatelé zahajují velké množství stávek. Mezi lety 1964 – 1974 jich proběhlo okolo 5.000. Velký zájem vzbuzují nelegálně tvořené odborové svazy.⁶¹

Sociální propast se tvořila také v církvi, kdy se mladé duchovenstvo spíše přiklánělo k modernější, univerzální církvi, která se zajímala o lidská práva a demokracii. Téma porušování lidských práv stále více rezonovalo španělskou společností a v Baskicku byla skupinou mladých lidí založena organizace Euskadi Ta Askatasuna. Organizace úspěšně bojovala proti diktatuře a jedním z jejích největších úspěchů byl zdařilý atentát na admirála Luise Carrera Blanca, který byl považován za nástupce Francisca Franca. Smrt Carrera Blanca zapříčinila mocenské vakuum. Carlos Arias Navarro, který byl nástupce zesnulého Carrera Blanca, počal otevírat diktátorský režim demokracii v únoru 1974, z obav ze stále se zvětšujících propastí ve společnosti a hospodářské krize.⁶²

⁶⁰ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 159

⁶¹ Tamtéž, str. 163

⁶² Tamtéž, str. 166

4. Extremistická uskupení ve Španělsku

Území Španělska je rozsáhlým celkem tvořeným z nespočtu různých národností a etnik. Přestože se jedná o unitární stát, panuje zde silná decentralizace státní moci. Celistvost Španělska je důrazně prohlášena i samotnou španělskou ústavou z roku 1978. Avšak na úrovni autonomních společenství a menších správních celků panovala vysoká míra nespokojenosti. V 80. letech byla nově zvolená socialistická vláda postavena proti přívalu požadavků ze strany regionů, který byly v dřívějším režimu Francisca Franca násilně potlačovány.⁶³

S novou vládou vyvstalo také napovrch mnoho jejích odpůrců, což bylo živnou půdou pro utváření mnoha extremistických uskupení a organizací. Jejich členové bojují za svobody jejich regionu, jiní nepřijímají vládu. Extremistické organizace bojují jedna proti druhé, to však nic nemění na faktu, že jejich počínání stálo život nemalý počet lidí, obvykle civilního obyvatelstva do politiky zapojeného. Některá uskupení byla vytvořena ještě před změnou režimu, jako odpověď na represe Francisca Franca. V současné době však španělské extremistické organizace ztrácí na váze a ustupují do pozadí před stále se zvyšující hrozbou islámského extremismu.

4.1. Alianza Anticomunista Argentina

Alianza Anticomunista Argentina (Argentinská antikomunistická aliance), jinak známá jako AAA nebo Triple A, byla argentinská teroristická skupina podporovaná argentinskými ozbrojenými silami. Organizace působila především mezi lety 1973 – 1976 za vlády prezidenta Juana Peróna. Mezi hlavní cíle útoků se řadili umělci, levicoví politici, kněží, historici nebo třeba studenti. Nemalý počet lidí také beze stop zmizel. Celkový počet obětí je odhadován nad jeden a půl tisíce. Mezi nejoblíbenější taktiky AAA se řadily bombové útoky, výhrůžky smrtí a popravy zastřelením.⁶⁴

⁶³ VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0. Str. 170

⁶⁴ *Wayback Machine* [online]. Copyright ©4 [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070306024855/http://www.eka-partidocarlista.com/almiron.pdf>

Dosud panuje domněnka, že AAA bylo vytvořeno roku 1973 ministrem sociální péče José Lópezem Regou, který byl zároveň osobním sekretářem Juana Peróna. Konečné rozhodnutí o formování organizace padlo na peronistickém shromáždění v říjnu 1973. Na podporu akcí byly staženy fondy z ministerstva sociální péče samotným Lópezem Regou. Mezinárodní pozornosti se organizaci dostalo díky pokusu o atentát na argentinského senátora Hipólita Solari Yrigoyena v listopadu 1973. Na počátku 80. let 20. století rozšířila AAA okruh svých možných cílů i na soudce, policisty nebo levicově smýšlející teroristy a jejich podpůrce.⁶⁵

Mnoho členů AAA uprchlo z Argentiny do Španělska po převratu v Argentině v březnu 1976. Na území tohoto státu se opět podíleli především na atentátech na levicově smýšlející Španěly. Útokům ze strany AAA se nevyhnula ani organizace ETA, když byl v roce 1978 zabit její člen José Miguel Beñarán Ordeñana, který se mimo jiné podílel na operaci Ogro, neboli atentátu na admirála Luise Carrera Blanca roku 1973.⁶⁶

Po roce 2005 byli členové AAA v Argentině stíháni za zločiny proti lidskosti. Stíhání předcházelo rozhodnutí vydané soudcem Norbertem Oyarbidem, který se vyjádřil, že aktivity AAA byly systematickým útokem směřovaným proti státu a jeho fungování. Toto rozhodnutí zajistilo nepromlčitelnost zločinů spáchaných organizací a členové byli trestně stíháni za zločiny, které se staly v 70. a 80. letech. Vyšetřování vedené na půdě Španělska se zaměřovalo především na mezinárodně spáchané zločiny proti lidskosti a Španělsko vedlo úzkou spolupráci spolu s Argentinou. Údajný představitel AAA, Rodolfo Almirón, byl zatčen ve Španělsku v roce 2006. Po jeho zatčení by Almirón vydán do Argentiny, kde byl odsouzen.⁶⁷

⁶⁵ *Wayback Machine* [online]. Copyright ©4 [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070306024855/http://www.eka-partidocarlista.com/almiron.pdf>

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ Tamtéž

4.2. Comandos Autónomos Anticapitalistas

Baskické Komando Autonomo Antikapitalistak (Autonomní antikapitalistická komanda), zkráceně CAA nebo CCAA, byla baskická skupina podporující marxismus. Jedná se o anarchistickou odnož organizace ETA. CCAA byla vytvořena roku 1977 a aktivní převážně v průběhu 70. a 80. let 20. století. Převážně se jednalo o baskické dělníky, kteří nebyli spokojeni se směrem, kterým se Baskicko ubíralo. Přestože CCAA vzešlo z organizace ETA, nemělo s ní později už nic společného. Proces rozhodování a plánování aktivit CCAA probíhal formou členských shromáždění.⁶⁸

Útoky byly zejména směřovány proti členům extrémně pravicových uskupení, pořádkových sil a osobám z vyšších společenských kruhů. V duchu boje proti buržoazii, CCAA vyloupila nespočet bank a spořitelen na území Baskicka.⁶⁹ Největší pozornosti se CCAA dostalo po atentátu na senátora Enrique Casase v únoru 1984. Casas byl zastřelen na prahu svého domu ve městě San Sebastián.⁷⁰ Atentát vzbudil však velmi negativní odezvu celé společnosti i samotné ETA, která nepodporovala násilí vůči politikům. Brzy poté provedla Guardia Civil razii proti Mendeku, jedné z podskupin CCAA, v zátocě Pasaia. Čtyři členové zemřeli, jeden přežil.⁷¹

Po úspěšném rozpuštění podskupiny Mendeku v dubnu 1984, počala španělská vláda považovat CCAA za menší hrozbu. Struktura organizace postrádala jakýkoliv řád a pouze jen hrstka nebezpečných militantů se vyskytovala na území Francie. Francouzská vláda zároveň deportovala z francouzského území nad 3.500 členů CCAA, čímž oslabila strukturu CCAA ve francouzském Baskicku. Odpovědí na rozsáhlou deportaci byl bombový útok na salon automobilky

⁶⁸ COMANDOS AUTONOMOS. UN ANTICAPITALISMO ICONOCLASISTA - Librería Proyección. *Centro Social & Librería - Librería Proyección* [online]. Dostupné z: <https://www.libreriaproyeccion.cl/products/comandos-autonomos-un-anticapitalismo-iconoclasista>

⁶⁹ NUEVA EXPLOSIÓN EN VITORIA. ABC MADRID [online]. Madrid: DIARIO ABC, 1n. I., 21.11.1978, 24 [cit. 2023-03-04]. ISSN 1139-7829. Dostupné z: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19781121-24.html>

⁷⁰ Enrique Casas Vila – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/victims/enrique-casas-vila/>

⁷¹ Los comandos autónomos, responsables de numerosos atentados. 307 *Temporary Redirect* [online]. Dostupné z: <https://www.march.es/es/coleccion/archivo-linz-transicion-espanola/ficha/comandos-autonomos-responsables-numerosos-atentados--linz%3AR-71892>

Citroen. Nicméně necelé dva měsíce po rozpuštění podskupiny Mendeku, byl vykonán bombový teroristický útok na hlídkový člun španělského námořnictva. Jeden ze členů posádky utonul.⁷²

V srpnu 1984 bylo odhaleno, že CCAA je rozdělena do tří větví a dohromady počty organizace čítají přibližně okolo 35 členů. Primární větev počala spolupracovat s organizací ETA. Zbývající dvě větve vystupovaly veřejně bez jakýchkoliv politických motivů a soustředily se na páchání kriminální činnosti, kam se řadil například obchod s drogami, vydírání či únosy. Poslední únos, ke kterému se CCAA přihlásila, se stal v červenci 1985. Guardia civil po pěti dnech našla uneseného Angela Carasusana, který pracoval jako správce nemovitostí, a zatkla jeho únosce.⁷³

4.3. Grupos Antiterroristas de Liberación

GAL, celým názvem Grupos Antiterroristas de Liberación (proteroristické osvobozenecké skupiny) byly jednotky nelegálně zřízeny španělskou vládou. Hlavním cílem této skupiny byl boj proti ETA, která získávala ve Španělsku stále větší vliv. Aktivní byly převážně od října 1983 do roku 1987 a podporovány stranou PSOE (Partido Socialista Obrero Español – Španělská socialistická dělnická strana). Toto období je často ve Španělsku zmiňováno jako La guerra sucia (Špinavá válka). GAL nikdy výslovně nevyjádřilo svou pozici na pravo-levém politickém spektru. Většina členů této skupina byli placení žoldáci z ciziny, kteří byli verbováni z evropských krajně pravicových uskupení. Mezi další členy se řadili španělští úředníci z režimu Francisca Franca. PSOE ve velké míře uplácela již uvězněné členy GAL pro zajištění jejich mlčenlivosti.⁷⁴

⁷² Comandos Autonomos. Un anticapitalismo iconoclasta : Likiniano elkarte : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive. *Internet Archive: Digital Library of Free & Borrowable Books, Movies, Music & Wayback Machine* [online]. Dostupné z: <https://archive.org/details/ComandosAutnomos.UnAnticapitalismoIconoclasta/page/n91/mode/2up?view=theater>

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ Felipe González acordó crear los GAL, según la CIA; 14 de junio de 2020. *EITB Euskal Irrati Telebista* [online]. Copyright © EITB [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.eitb.eus/es/noticias/politica/detalle/7303287/felipe-gonzalez-acordo-crear-gal-cia-14-junio-2020/>

Jednotky působily na území Baskicka, jak španělského, tak i francouzského, především na hranici mezi těmito dvěma státy. GAL se soustředilo zejména na únosy a mučení svých vězňů. Je předpokládáno, že mezi lety 1984 – 1986 bylo zabito nejméně 27 obětí a okolo 30 bylo těžce zraněno. Mezi vyslýchané patřili členové ETA, baskičtí nacionalisté i civilní obyvatelé, kteří neměli se stále se rozrůstajícím politickým konfliktem zdaleka nic společného. Mezi další účely založení GAL se řadilo působení nahodilých sabotáží na francouzském území pro zvýšení tlaku na francouzskou vládu a přímé útoky na členy ETA či jiné baskické nacionalistické cíle. Zpočátku se operace GAL daly jednoduše spojit s vysoce postavenými členy strany PSOE.⁷⁵

Po zavraždění Enrique Casase Vily organizací CCAA v únoru roku 1984, počala PSOE plánovat odvetný útok na baskické politické představitele a osoby blízké ideologii ETA. Obětí se stal v listopadu 1984 Santiago Brouard Pérez, představitel koalice Herri Batasuna. Brouard Pérez byl osmi ranami zastřelen ve své pediatrické klinice. Později se jeden z útočníků, José Luis Morcillo, přiznal, že obdržel 7.5 milionu peset za úspěšné provedení atentátu. Pokyn k zabití Brouarda Péreze přišel od Juliána Sancristóbal, v té době vrchního ředitele španělské státní bezpečnosti.⁷⁶

Státní úředníci a policisté verbující do GAL byli usvědčeni ze zpronevěry nemalého množství peněz ze státního fondu. Mezi jinými Rafael Vera Fernández - Huidobro, tehdejší státní tajemník pro bezpečnost, byl odsouzen na jeden a půl roku odnětí svobody za zpronevěru financí ministerstva.⁷⁷

⁷⁵ Felipe González acordó crear los GAL, según la CIA; 14 de junio de 2020. *EITB Euskal Irrati Telebista* [online]. Copyright © EITB [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.eitb.eus/es/noticias/politica/detalle/7303287/felipe-gonzalez-acordo-crear-gal-cia-14-junio-2020/>

⁷⁶ Santiago Brouard Pérez – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo*. [online]. Copyright © COVITE [cit. 08.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/victims/santiago-brouard-perez/>

⁷⁷ Damborenea es el primero de los condenados por el "caso Marey" que ha recurrido al Constitucional | Edición impresa | EL PAÍS. *Wayback Machine* [online]. Copyright © [cit. 02.03.2023]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20190427094839/https://elpais.com/diario/1998/08/14/espana/903045607_850215.html

Při soudních procesech vedených jak proti členům GAL, tak i španělským vládním úředníkům a policistům, bylo odhaleno rozsáhlé financování organizace ze strany španělského ministerstva vnitra. Na odhalení této skutečnosti i samotného založení GAL se především podílel španělský deník El Mundo, který o problematice vydal nespočet článků. Za únos byl také odsouzen na tři roky španělský ministr vnitra José Barrionuevo. Po rozpuštění GAL v roce 1987 počala francouzská vláda přísněji sledovat proud uprchlíků z Baskicka a celoplošně zamítala žádosti o politický azyl. Dále Francie počala ve větší míře vydávat členy ETA zpět do Španělska. Toto jednání ochromilo organizaci ETA, jelikož její členové často spoléhali na bezpečnou možnost úniku do Francie.⁷⁸

Za pomoci reportáží španělského deníku El Mundo byl odhalen i tehdejší ministr vnitra a lídr PSOE Felipe González Márquez. Po dlouhých letech stále trvajících soudního řízení byly odhaleny důkazy, které přímo ukazovaly, že za založením GAL nemohl stát Rafael Vera Fernández-Huidobro ani José Barrionuevo. Felipe González Márquez však nikdy před soud nepředstoupil. Mnoho španělských občanů se domnívá, že to bylo díky zdiskreditovanosti španělských soudů a státního aparátu. Posléze byla účast González Márqueze odhalena při vyšetřování CIA a dále potvrzena José Manuelem Villarejem, bývalým ředitelem Centro Nacional de Inteligencia (Španělská státní rozvědka – CNI) v roce 2021.⁷⁹

Zřízení GAL bylo také jedním z hlavních témat kampaně v období voleb v roce 1996, ve kterých byla PSOE poprvé poražena PP (Partido Popular – Lidová strana). González Márquez následně rezignoval ze své funkce. S výjimkou Ricarda Garcíi Damboreney, generálního tajemníka PSOE, se vůdčí postavy PSOE nikdy nedoznaly k zodpovědnosti za GAL a ani ke svým zločinům. Samotný González Márquez nebyl nikdy souzen za zločiny ve spojitosti s aktivitami GAL.⁸⁰

⁷⁸ Felipe González acordó crear los GAL, según la CIA; 14 de junio de 2020. *EITB Euskal Irrati Telebista* [online]. Copyright © EITB [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.eitb.eus/es/noticias/politica/detalle/7303287/felipe-gonzalez-acordo-crear-gal-cia-14-junio-2020/>

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Damborenea es el primero de los condenados por el "caso Marey" que ha recurrido al Constitucional | Edición impresa | EL PAÍS. *Wayback Machine* [online]. Copyright © [cit.

4.4. Grupo de Resistencia Anti-Fascista Primero de Octubre

Grupo de Resistencia Anti-Fascista Primero de Octubre bylo založeno v roce 1975, během režimu Francisca Franca, jako odnož Komunistické strany Španělska (Partido Comunista de España). Mezi její hlavní cíle se řadilo svržení španělské vlády a její následné nahrazení marxisticko-leninistickým režimem. GRAPO také ve velké míře vystupuje proti Spojeným státům americkým a požaduje stažení veškerých amerických vojenských jednotek z území Španělska. Po teroristických útocích 11. Zář 2001 vydává GRAPO oficiální zprávu, kde vyjadřuje především spokojenost nad zdařilým zničením symbolů imperialistické moci a také varuje, že „válka“ teprve začíná. Jednu z velkých ran GRAPO zažívá, když v březnu 2003 byla její politická strana PCE(r) označena za nezákonnou. Dále bylo sedm členů GRAPO v červnu 2003 odsouzeno k trestu odnětí svobody ve Francii.⁸¹

Činnost GRAPO především směřována proti majetku, kvůli získání pozornosti ze strany veřejnosti. Avšak útoky se také sestávaly z bombových útoků či atentátů. Od roku 1977 se GRAPO pokusilo o několik útoků proti americkým cílům. Nejvyšší míra činnosti probíhala mezi lety 1970 – 1989.⁸² Po roce 2000 byla převážná většina plánovaných teroristických útoků přerušena, avšak v listopadu téhož roku členové GRAPO zavraždili španělského policistu. Je možné se domnívat, že šlo o odplatu za zatčení několika vůdců organizace ve Francii. Na počátku roku 2003 však členové organizace spáchali sérii bankovních loupeží, zejména pro získání prostředků k financování dalších operací.⁸³

Organizace GRAPO je neaktivní, ale nebylo vydáno žádné oficiální prohlášení o rozpuštění skupiny. Její členové jsou pravidelně zatýkáni španělskou i

02.03.2023]. Dostupné z:

https://web.archive.org/web/20190427094839/https://elpais.com/diario/1998/08/14/espana/903045607_850215.html

⁸¹ Intelligence Resource Program [online]. Dostupné z: https://irp.fas.org/world/para/01_oct.htm

⁸² Calendario – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 02.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/calendario/>

⁸³ Intelligence Resource Program [online]. Dostupné z: https://irp.fas.org/world/para/01_oct.htm

francouzskou policií.⁸⁴ Teroristické útoky této organizace si vyžádaly celkem 94 lidských životů a více jak 200 zraněných za celou dobu fungování.⁸⁵

⁸⁴ Intelligence Resource Program [online]. Dostupné z: https://irp.fas.org/world/para/01_oct.htm

⁸⁵ Calendario – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo*. [online]. Copyright © COVITE [cit. 02.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/calendario/>

5. Euskadi Ta Askatasuna

5.1. Založení

Španělsko je zemí složenou z nespočtu různých národností, které se liší nejen jazykem, ale i historickým odkazem. Politický boj o moc, mezi Madridem spolu s centrálními částmi Španělska proti ostatním národnostem sídlícím spíše na okrajích země, zde existuje již odedávna. Baskické nacionalistické organizace se začínají vyskytovat už v 19. století.⁸⁶ V roce 1895 vzniká politická strana Partido Nacionalista Vasco, což poskytuje širší základnu pro vzestup extremismu na baskickém území. PVN získala v regionu neskutečnou podporu ze strany obyvatelstva a zajistila finanční zlepšení regionu.⁸⁷

Baskická teroristická organizace ETA, neboli Euskadi Ta Askatasuna (Baskická vlast a svoboda nebo v jiných překladech jako Baskicko a jeho svoboda), má své kořeny v nacionalistické politické straně Partido Nacionalista Vasco. Skupina mladých studentů vydala v Bilbau časopis EKIN, který hluboce kritizoval tehdejší politické názory prosazované stranou PNV. Jako vůdce skupiny vystupoval José Luis Álvarez Enparantza.⁸⁸ Skupina EKIN nebyla zpočátku nijak významná a jednalo se spíše o jakýsi diskuzní klub, avšak její časopis v průběhu let začal získávat stále více podporovatelů ve mnoha městech na území Baskicka. Právě díky této podpoře obyvatel opouští skupina EKIN 31. července 1959 stranu PNV a zakládá organizaci ETA. Odloučení od PNV neprobíhalo nijak násilně, ba právě naopak, rozdělení probíhalo dle přátelských vazeb jednotlivých členů a předáků skupin spolu s jejich politickými názory a postoji.⁸⁹ Model organizace je odvozen od alžírských geril.⁹⁰

⁸⁶ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 91

⁸⁷ Baskové ve Španělsku [Hospodářská a kulturní studia]. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/baskove_ve_spanelsku_2013

⁸⁸ Biografia de Txillardegi. *Biografías y Vidas .com* [online]. Copyright © Biograf [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/t/txillardegi.htm>

⁸⁹ STRMISKA, Maxmilián. *Politický terorismus: úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1360-5. Str. 54

⁹⁰ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 91

5.2. Cíl

ETA především bojovala proti útlaku ze strany autoritářského režimu Francisca Franca, který prosazoval unitární Španělsko. Baskicko bylo vystaveno nemilosrdné jazykové asimilaci a potírání čehokoliv charakterizující tento region.⁹¹ Organizace mimo jiné požadovala mírnější zacházení s uvězněnými osobami, které byly velmi často vystaveny mučení a nehumánnímu zacházení ze strany příslušníků policie. Nároky na sebeurčení Baskicka začaly pomalu uvadat po znovunastolení monarchie, kde nový demokratický režim stanovil baskičtinu jako národní jazyk Baskicka a samotný jazyk byl chráněn španělskou ústavou. Autonomní společenství dostala zpět velkou míru moci nad správou školství a zdravotnictví na svém území. ETA se začala uchýlovat k dalším akcím spíše ze symbolických důvodů, povětšinou směřovaných proti veřejným místům a představitelům státní moci. Útoky organizace se postupně stupňovaly spolu s počtem obětí.⁹²

ETA odmítla kroky vlády směřované k deeskalaci situace a v roce 1968 se stalo jejím novým cílem násilné vytvoření nového nezávislého státu Euskal Herria. Euskal Herria měl být utvořen z Baskicka, vedlejšího regionu Navarra a i baskických území na jihu Francie (viz příloha č 2).⁹³

5.3. Činnost

První operací ETA byl nezdařilý pokus o vykolejení vlaku v roce 1961. Vlak byl na cestě do města Donostia-San Sebastián a vezl válečné veterány k oslavám 25. výročí konce Španělské občanské války. Tato operace nesla těžké následky v podobě represí proti Baskicku a samotné ETA, na které nebyla organizace připravena.⁹⁴ Později bylo nastraženo několik nástražných výbušných zařízení do policejních ředitelství v městech Santander, Vitoria-Gasteiz a Bilbao.

⁹¹ Baskové ve Španělsku [Hospodářská a kulturní studia]. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/baskove_ve_spanelsku_2013

⁹² BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 92

⁹³ Baskové ve Španělsku [Hospodářská a kulturní studia]. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/baskove_ve_spanelsku_2013

⁹⁴ STRMISKA, Maxmilián. *Politický terorismus: úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1360-5. Str 55

Ve snaze o získání nezávislosti se baskičtí nacionalisté nezdráhali ani teroristických akcí. Počet útoků začal po roce 1960 výrazně stoupat.⁹⁵ Teroristická činnost ETA se počala po roce 1968 především projevovat formou únosů a vražd, kde tyto činy nebyly nijak takticky plánované z širšího úhlu pohledu. Poté, co byl zabit jeden ze členů ETA policií v roce 1968, počala organizace útočit na příslušníky policie stejně jako příslušníky Guardia civil. Baskicko čelilo stále větším represím ze strany diktátorského režimu. Vláda Francisca Franca nechala tisíce lidí uvěznit a mučit. Velkou míru pozornosti ze strany veřejnosti si získal neblaze proslulý soudní proces 28. prosince 1970 se šestnácti vedoucími figurami baskického nacionalismu, kde jich devět bylo odsouzeno k trestu smrti a zbývajících sedm odsouzeno k doživotnímu odnětí svobody. Tresty smrti nakonec vykonány nebyly.⁹⁶

Mezi oblíbené taktiky ETA patřilo vyhrožování, ať už osobě samotné nebo vyhrožování rodinným příslušníkům a blízkým. Takto bylo v minulosti získáno nemalé množství prostředků na pokračování jejích operací. Dále pro obstarání prostředků k financování organizace sloužilo přepadávání bank.⁹⁷ Samotná organizace se v průběhu let počala názorově štěpit, kde jedna z frakcí (ETA-VI) chtěla zachovat revoluční směr, kdežto frakce druhá (ETA-V) prosazovala vybojování nezávislosti. ETA-VI byla ze základu svého charakteru protiteroristická. Tento fakt však nebránil vzájemné spolupráci mezi oběma skupinami a jejich členy, ba právě naopak. Vlivem spolupráce těchto dvou rozvětvení začaly být útoky organizace organizovanější. Jako příklad si můžeme uvést únos průmyslníka v lednu roku 1971. Unesený byl baskického původu, mluvil plyně euskadi, avšak jeho post představoval tehdy v Baskicku nenáviděný kapitalismus. Průmyslník tehdy odmítal žádosti svých dělníků o zvýšení platu, přestože dělníci začali držet hladovku na protest. Později byl

⁹⁵ SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2. Str. 108

⁹⁶ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 92

⁹⁷ CLUTTERBUCK, Richard. *Terrorism and Guerilla Warfare : Forecasts and Remedies*. London: Routledge, 1990. ISBN 0-415-02440-4. Str 159

svými únosci z organizace ETA propuštěn, když přistoupil na platové požadavky.⁹⁸

Od poloviny 70. let 20. století zaznamenávají akce ETA prudký nárůst, jak na počtu, tak i na intenzitě užitého násilí. Obecně se považují roky 1978 – 1980 za vůbec nejkrvavější období. Mezi lety 1977 – 1982 bylo zavražděno přes 20 příslušníků armády.⁹⁹ Akce ETA byly vnímány širokou veřejností pozitivně i negativně. Jako příklad si můžeme uvést explozi nástražného výbušného zařízení v kavárně Rolando v září 1974 v Calle del Correo v samotném srdci Madridu. Útok tehdy zabil 12 nevinných lidí.¹⁰⁰

V období smrti Francisca Franca (1975) bylo uvězněno více než 500 členů ETA.¹⁰¹ Ani po začátku vlády krále Juana Carlose se situace nezlepšila ani přes jeho snahy celý spor deeskalovat. V roce 1977 klesá počet uvězněných bojovníků organizace ke dvaceti. Násilné skutky útoky ETA byly směřovány především vůči příslušníkům španělské armády, zejména těm složkám, které v minulosti podporovaly Francii nebo byly přímo účastny na represích vůči Baskům.¹⁰²

Co se politického klimatu v zemi týče, po roce 1976 stojí v čele Španělské vlády levicová politická strana PSOE, která stojí za založením jednotek GAL, jejichž hlavním cílem byl boj proti ETA. Baskický parlament je již tradičně ovládán stranou PNV, avšak v regionálním parlamentu je i Herri Batasuna, politická strana reprezentující ETA, která byla založena roku 1978.¹⁰³

⁹⁸ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 93

⁹⁹ SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2. Str. 37

¹⁰⁰ Bloody campaign and gradual demise of Basque group ETA | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-eta-timeline-idUSKBN178192>

¹⁰¹ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 94

¹⁰² SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2. Str. 108

¹⁰³ Bloody campaign and gradual demise of Basque group ETA | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-eta-timeline-idUSKBN178192>

S koncem 80. let začínají však obyvatelé považovat organizaci ETA za překážku stojící v rozvoji jejich regionu a zvedá se proti ní velká vlna nevole. Hnutí i přes tento vývin situace nadále pokračuje v teroristických útocích a atentátech.¹⁰⁴

5.3.1. Admirál Luis Carrero Blanco

Ke konci diktatury Franciska Franca, byl vybrán jeho přítel a tehdejší premiér admirál Luis Carrero Blanco jako poradce pro prince Juana Carlose.¹⁰⁵ Carrero Blanco proslul především pro tvrdé potlačování Basků a teroristické organizace ETA. Dříve se mělo za to, že by mohl Carrero Blanco vládnout po smrti Franciska Franca. Avšak v rámci zachování monarchie ve Španělsku měl Carrero Blanco především dohlížet na vládu a také, aby princ zbytečně nepodléhal liberálním vlivům. Toto Francovo přání však nakonec nebylo vyslyšeno, jelikož 20. prosince 1973 byl na Carrera Blanca vykonán atentát pomocí nástražného výbušného zařízení.

Atentát, známý také jako operace Ogre, vyžadoval náročnou časovou přípravu. Přípravení podmínek zabralo v řádu několik týdnů.¹⁰⁶ Zařízení obsahovalo přibližně 50kg výbušnin a bylo nastraženo pod vozovku u kostela San Francisco de Borja v Madridu, kam jezdil Carrero Blanco každé ráno na mši. Osudného dne, když se Carrero Blanco vracel ze své pravidelné mše, najelo jeho vozidlo na nástražné výbušné zařízení, což způsobilo detonaci zařízení. Výbuch byl tak silný, že vymrštil části vozidla přes střechu kostela, na místě zabil Carrera Blanca, jeho řidiče a také jeho policejní eskortu.¹⁰⁷

ETA tento útok odůvodnila tím, že smrt Luise Carrera Blanca měla sloužit jako odplata za zabití devíti Basků na vládní rozkaz. Následovalo období tvrdých represí a 14 podezřelých bylo vzato do vazby. V roce 1978 však král Juan Carlos

¹⁰⁴ THACKRAH, John Richard. *Encyclopedia of Terrorism and Political Violence*. London: Routledge & Kegan Paul, 1987. ISBN 0-7102-0659-3.

¹⁰⁵ SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2. Str. 36

¹⁰⁶ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0. Str. 93

¹⁰⁷ GRANT, R. G. *Atentáty: šokující okamžiky v dějinách: vraždy, zrady a úklady*. Bratislava: Perfekt, 2005. ISBN 80-8046-314-x. Str. 185

udělil amnestii těmto 14 podezřelým Baskům v rámci snahy o zmírnění teroristických aktivit ETA.¹⁰⁸

5.3.2. Generál Víctor Lago Román

Jméno Víctora Laga Romána bylo spojováno s Franciscem Francem už od 30. let 20. století. Lago Román byl nejen Francův přítel ale i pobočník. Stává se terčem ETA právě kvůli jeho blízkému vztahu s diktátorem Francem a také postu, který zastával. Jako vojenský guvernér Madridu byl Lago Román velmi výraznou osobností ve vyšších vrstvách.

Samotný atentát byl proveden vcelku jednoduše. V ranních hodinách 4. listopadu 1982 opouští Lago Román svůj dům bez doprovodu, jak byl vždy zvyklý. Generál byl tímto velmi známý, jelikož si dle jeho vlastních slov nepřál, aby v případě útoku na něj nebyl zraněn ještě i kdokoliv další.¹⁰⁹ Nasedl do auta, které ho mělo dopravit na základnu generálovy jednotky. Situace se nezdála nijak podezřelá. Cestou k Vítěznému oblouku na západě Madridu se však auto minulo s dvěma útočníky. Ti vypálili okolo jedné až dvou dávek z lehkého samopalu.¹¹⁰ Řidič Laga Romána okamžitě odjel z místa útoku směrem k Univerzitnímu městu. Posléze zastavil a spolu s několika kolemjdoucími lidmi se pokusili Lagu Románovi pomoci. Ten však utrpěl několik smrtelných střelných zranění v oblasti hlavy. Po převezení do nemocnice se lékaři pokusili ještě o oživení, avšak neúspěšně. Pozdější zprávy udávají, že Lago Román byl přijat na urgentní příjem v nemocnici již mrtvý. Jeho řidič atentát zázrakem přežil.

Tento atentát byl označen za jeden z nejzávažnějších atentátů spolu s atentátem na admirála Luise Carrera Blanca o devět let dříve.

¹⁰⁸ SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2. Str. 37

¹⁰⁹ Víctor Lago Román – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo*. [online]. Copyright © COVITE [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/victims/victor-lago-roman/>

¹¹⁰ SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2. Str. 108

5.4. Ukončení činnosti

Na počátku 90. let počíná ETA stagnovat a je kritizována nejen ze strany obyvatelstva, ale i z linie vlastních členů. Hlavním jádrem sporu byla především zvolená strategie v pokračování násilné činnosti a také míra násilí užitého při jednotlivých útocích, kdy byli stále častěji zraňováni i civilní obyvatelé. V roce 1995 se vlna odporu vůči ETA ještě stupňuje, kvůli pokusu o atentát na krále Juana Carlose na Mallorce.¹¹¹ První příměří bylo vyhlášeno 16. září 1998, trvá však pouze rok. V srpnu 1999 zahajuje organizace opět svou činnost nyní povětšinou ve formě bombových útoků za účelem poškození ekonomiky Španělska a únosů.¹¹²

Proti příslušníkům uskupení je tvrdě zakročeno nejen ve Španělsku, ale i ve Francii a ostatních státech. Požadavky organizace byly nepřijatelné, a stále větší tlak ze strany veřejnosti na zrušení ETA, přinutil španělskou vládu k ještě tvrdším postihům, než byly kdy předtím. Poslední zaznamenaný útok ETA ve větším měřítku proběhl roku 2006.¹¹³ Konečné příměří bylo oznámeno v lednu 2011. Španělská vláda však byla k tomuto vyjádření nadmíru skeptická a požadovala definitivní odzbrojení organizace a ukončení jejích činností. Baskický parlament odhlasoval podpoření odzbrojení ETA v dubnu 2017 a s rokem 2018 organizace oznamuje své definitivní rozpuštění.¹¹⁴

Je možné se domnívat, že pád organizace byl zapříčiněn její neschopností se přizpůsobit vývoji okolního světa a také soustředění se pouze na jednu oblast. V době své největší slávy se ETA těšila okolo 15% podpory obyvatel Baskicka. Velký ohlas a podporu měla také ze zahraničí i ostatních španělských regionů.¹¹⁵

¹¹¹ Bloody campaign and gradual demise of Basque group ETA | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-eta-timeline-idUSKBN178192>

¹¹² Baskové ve Španělsku [Hospodářská a kulturní studia]. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/baskove_ve_spanelsku_2013

¹¹³ Welcome to GOV.UK [online]. Copyright © Crown copyright [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/spain/terrorism>

¹¹⁴ Bloody campaign and gradual demise of Basque group ETA | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-eta-timeline-idUSKBN178192>

¹¹⁵ CLUTTERBUCK, Richard. *Terrorism and Guerilla Warfare : Forecasts and Remedies*. London: Routledge, 1990. ISBN 0-415-02440-4. Str 159

Její teroristické akce v průběhu let stály život více jak 800 lidí.¹¹⁶Hlavními centry útoků bylo hlavní město Madrid a Baskicko (viz příloha č. 6 a 7).

¹¹⁶ Historic Timeline | National Counterterrorism Center. *Home* [online]. Dostupné z: <https://www.dni.gov/nctc/timeline.html>

6. Politická situace ve Španělsku

Jak už bylo dříve řečeno, ve Španělsku panuje silná decentralizace. Existuje zde národní parlament a poté ještě 19 parlamentů, pro každé autonomní společenství jeden. Parlamenty autonomních společenství hlasují a vykonávají svou pravomoc pouze v rozsahu, jaký jim povoluje španělská ústava.

Národní parlament je složen ze dvou komor. V obou těchto komorách má většinovou pozici strana PSOE. Vláda je složena z koalice PSOE a levicové strany Unidad Podemos. Od června 2018 je předsedou vlády Pedro Sánchez Pérez-Castejón.¹¹⁷

Co se týče extremistické scény ve Španělsku, teroristické útoky jsou stále možné, především ze strany islamistických teroristických organizací, nikoliv však už ze strany ETA, která vyhlásila své rozpuštění roku 2018.

17. a 18. srpna 2017 se staly 2 teroristické útoky v okolí Barcelony. Útočníci tehdy najeli vozidly přímo do davu lidí na ulici. I tento incident si vyžádal jeden lidský život.¹¹⁸

25. ledna 2023 muž vyzbrojený mačetou zaútočil na osoby ve dvou kostelech ve městě Algeciras. Incident stál život jednoho člověka a několik lidí bylo těžce zraněno.¹¹⁹

Španělská policie od roku 2015 úspěšně zničila nespočet skupin podezřelých z verbování jednotlivců, kteří by cestovali do Iráku a Sýrie, kde mělo proběhnout plánování a příprava několika teroristických útoků na území Evropy.¹²⁰

¹¹⁷ Španělsko. *BusinessINFO.cz* [online]. CzechTrade, 1997, 29.12.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/spanelsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

¹¹⁸ *Welcome to GOV.UK* [online]. Copyright © Crown copyright [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/spain/terrorism>

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Tamtéž

6.1. Katalánská krize

Stejně jako Baskicko i obyvatelé Katalánska volají po nezávislosti. Toto volání však nebylo zdaleka tak výrazné, či násilné jako ze strany Baskicka a organizace ETA. Konflikt Katalánského autonomního společenství a Španělska se dostal do médií po celém světě po roce 2012, kdy probíhalo četné množství stávek a demonstrací. Avšak největší vlnu celosvětového zájmu vzbudilo až katalánské referendum o nezávislosti, konaném v roce 2017.

Katalánsko bojuje o svou nezávislost již od pradávne historie. Jedním z hlavních důvodů proč, je ekonomika. Katalánsko je druhým finančně nejstabilnějším autonomním společenstvím ve Španělsku, hned za Madridem, a přispívá zhruba 19 % do celkového HDP království (viz příloha č. 8). Avšak španělská vláda vrací pouze zlomek financí zpět do katalánského rozpočtu. Podfinancovaný region se musí potýkat se špatnou kvalitou veřejných služeb.¹²¹

Druhým důvodem je obava obyvatel Katalánska o jejich historický odkaz a samotný jazyk catalá. Největší pobouření bylo vyvoláno španělskými soudy, které rozhodly, že čtvrtina výuky probíhající na katalánských školách má být vyučována ve španělštině. Toto rozhodnutí bylo v rozporu s ochranou katalánštiny, která byla zavedena po zrušení Francova režimu. Katalánská vláda se jasně ohradila proti tomuto stanovisku a podporovala školy na svém území v neplnění zadaných kvót na rok 2022.¹²²

Samotnému referendu v roce 2017 předcházela řada událostí. Od roku 2012 se začal stupňovat počet demonstrací i jejich účastníků. V září 2014 proběhla v Barceloně demonstrace, která dle některých odhadů čítala až okolo dvou milionů Katalánců. Jednalo se tedy o největší demonstraci požadující nezávislost Katalánska. Z tohoto příkladu je také možno vidět, že právě podpora nezávislosti měla největší míru okolo roku 2014, kdy 19. září proběhlo hlasování katalánského parlamentu. Na základě tohoto hlasování byl schválen zákon, který sloužil jako základ pro uspořádání lidového hlasování. Španělská vláda však

¹²¹ TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

¹²² Tamtéž

tento zákon napadá před španělským ústavním soudem a tím je platnost pozastavena. Pozastavení daného zákona přilákalo však ještě více zájemců a podporovatelů nezávislosti, díky kterým se nakonec 9. listopadu lidové hlasování uskutečnilo. I když se jednalo o hlasování bez opory zákona, katalánská vláda jeho výsledky považovala za další nutnou motivaci k zřízení ústavního referenda. Španělský ústavní soud následně označil toto hlasování za neústavní a jeho strůjci, prezident Artur Mas i Gavarró a viceprezidentka Joana Ortega i Alemany, byli obviněni ze zneužití úřední moci. Po tomto vývoji situace nadšení z možného získání nezávislosti v Katalánsku upadá.¹²³

V září 2017 byl katalánským parlamentem schválen zákon o referendu¹²⁴ a přechodný zákon. Schválení proběhlo v obou případech ve zrychleném projednávání a přechodný zákon měl zajišťovat konečnou nezávislost od Španělska a španělských zákonných norem, pokud by referendum o nezávislosti, naplánované na 1. října 2017, bylo úspěšné. Španělský ústavní soud opět prohlašuje oba tyto zákony za neústavní. I přes tento fakt je katalánský parlament odhodlán referendum konat. Ke konci září je španělskou vládou zmobilizována Guardia civil i policie s cílem zabránit konání katalánského referenda. Mezi donucovací prostředky těchto složek se řadilo i zastrašování a zadržování osob spojených s organizací. Koncem září probíhají policejní razie na tiskárny a jim podobné zařízení na množení hlasovacích lístků.¹²⁵

V den konání samotného referenda se hraje především o čas. Katalánsku se podařilo získat zpět značnou část zabavených volebních lístků a urny byly před policií ještě předtím bezpečně uschovány. Jednalo se více méně o soukromou iniciativu, jelikož fondy Katalánska spravovala v této době španělská vláda jako bezpečnostní opatření. Samotné hlasování bylo krutě potlačováno ze strany

¹²³ Catalunya 2011: Současný španělsko-katalánský konflikt v datech. *Catalunya 2011* [online]. Dostupné z: <https://catalunya2011.blogspot.com/2018/04/soucasny-spanelsko-katalansky-konflikt.html>

¹²⁴ LLEI 19/2017, del 6 de setembre, del referèndum d'autodeterminació

¹²⁵ Catalunya 2011: Současný španělsko-katalánský konflikt v datech. *Catalunya 2011* [online]. Dostupné z: <https://catalunya2011.blogspot.com/2018/04/soucasny-spanelsko-katalansky-konflikt.html>

španělské policie. Okolo tisíce voličů bylo tehdy zraněno, což vyvolalo rozhořčení a i pozornost celého světa.¹²⁶

Snahu o získání nezávislosti odsoudila španělská vláda v čele se stranou PP, ale i král Filip VI. Ke konci října 2017 bylo užito článku 155 španělské ústavy, který stanoví, že španělská vláda může rozpustit parlament autonomních společenství a převzít nad územím kontrolu.¹²⁷ Vláda Carlese Puigdemonta byla sesazena a funkci katalánského premiéra si vzal na starost španělský premiér Mariano Rajoy. Na protest vyšli do ulic Barcelony i Madridu tisíce demonstrantů, tento protest byl však pokojný. Rezoluce o nezávislosti Katalánska byla zrušena španělským ústavním soudem a Puigdemont, i se svými ministry, odcestoval do Belgie po zahájení vyšetřování španělským nejvyšším soudem v obvinění z iniciace vzpoury.¹²⁸

V prosinci 2017 byly vypsané předčasné volby pro složení nového katalánského parlamentu. Vítězem se stala strana Ciudadanos, která je obecně známá svým odmítavým postojem k nezávislosti Katalánska. Většinu mandátů však získávají separatistické politické strany.¹²⁹

Referendum o nezávislosti z 1. října 2017 bylo sice prohlášeno za neplatné a v nesouladu se španělskou ústavou, nic to však nemění na faktu, že 92 % voličů se vyslovilo pro nezávislost Katalánska. Referendum dosáhlo pouze 43% účasti, avšak katalánský parlament dle těchto výsledků vyhlásil nezávislost, kterou následně španělská vláda zrušila, rozpustila katalánský parlament a zatkla organizátory referenda. Obyvatelé Katalánska se po tomto neúspěchu začali stále více mentálně vzdalovat od Španělska, především kvůli reakci na celou situaci, kdy byli zatýkáni politici, probíhalo celoplošné špehování aktivistů, a policie se dopouštěla násilí na občanech. Přestože jen 40% Katalánců otevřeně

¹²⁶ Catalunya 2011: Současný španělsko-katalánský konflikt v datech. *Catalunya 2011* [online]. Dostupné z: <https://catalunya2011.blogspot.com/2018/04/soucasny-spanelsko-katalansky-konflikt.html>

¹²⁷ BOE-A-1978-31229, Constitución Española v posledním znění

¹²⁸ Catalunya 2011: Současný španělsko-katalánský konflikt v datech. *Catalunya 2011* [online]. Dostupné z: <https://catalunya2011.blogspot.com/2018/04/soucasny-spanelsko-katalansky-konflikt.html>

¹²⁹ Rozpolcené Katalánsko a jeho věčný boj o samostatnost. *100+1 zahraniční zajímavost* [online]. © Extra Publishing, 2017, 29.12.2017 [cit. 2023-02-25]. ISSN 1804-9907. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/rozpolcene-katalansko-jeho-vecny-boj-o-samostatnost>

podporuje nezávislost, činí toto pro Španělsko velký problém, obzvláště z ekonomického hlediska.¹³⁰

6.1.1. Reakce států na Katalánskou krizi

Dle oficiálního vyjádření České republiky ohledně této problematiky, Česká republika neuznává výsledek referenda z roku 2017. Stojí pevně za názorem, že politickou situaci uvnitř Španělska lze řešit výhradně mírovou cestou a jednat v souladu se španělským právem. Jelikož referendum a následní vyhlášení nezávislosti proběhly v nesouladu se španělskou ústavou, nelze jeho výsledky považovat za platné. Česká republika tedy stále považuje Katalánsko za součást Španělského království.¹³¹

Stejný postoj zaujímá i Francie. Bývalá ministryně pro evropské záležitosti, Nathalie Loiseau, vyzvala obě strany k mírovému vyjednávání krize, kterou způsobilo referendum z 1. října 2017. Francie do budoucna neuznává případné jednostranné vyhlášení nezávislosti ze strany Katalánska. Navíc Loiseau podotkla, že pokud by byla nezávislost Katalánska v budoucnu uznána, znamenalo by to, že nezávislé Katalánsko by nebylo členem Evropské unie a muselo by o přijetí do ní podat znovu žádost.¹³²

¹³⁰ TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

¹³¹ Česká republika nadále považuje Katalánsko za nedílnou součást Španělského království | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 302 *Found* [online]. Copyright ©MZV [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/archiv_prohlaseni_a_stanovisek/archiv_2017/ceska_republika_nadale_povazuje.html

¹³² JONES, Sam. Catalonia independence declaration would not be recognised, says France. *The guardian* [online]. Guardian News & Media Limited, 2017, 29.12.2017 [cit. 2023-02-26]. ISSN 1756-3224. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/09/catalonia-independence-declaration-would-not-be-recognised-says-france>

6.2. Samostatnost Baskicka

Dlouhotrvajícím cílem ETA bylo získat plnou nezávislost od Španělska. Tento cíl se nezměnil více jak padesát let. Hnutí žádající baskickou nezávislost jsou i v současné době stále silná. Nejedná se pouze ale o silnou touhu extremistů, civilní obyvatelstvo žijící v této oblasti také velmi vášnivě podporuje společný cíl Basků.¹³³ Od října 2011, kdy ETA oznámila příměří, byl vydán nespočet zpráv potvrzující její separatistické cíle, které byly v přímé shodě s levicově zaměřeným baskickým hnutím Izquierda Abertzale. V roce 2016 bylo samostatně oznámeno pět aktů sabotáže, ke kterým se hlásí právě Izquierda Abertzale. Oproti roku 2015 klesl však počet těchto aktů o více jak polovinu. V praxi však toto znamená, že odkaz ETA je stále velmi silně zakořeněn v mysli obyvatel a tudíž jakákoliv extremistická či teroristická organizace může opět povstat.¹³⁴

Velmi možný scénář k těmto obavám se začal rýsovat v roce 2018, kdy se desítky tisíc Basků spojily za ruce v jeden mohutný lidský provaz ve městě San Sebastián až do vzdáleného města Vitoria. Požadavkem bylo zorganizování referenda o politické budoucnosti regionu. Tento akt se stal necelý rok po té, co Katalánsko konalo své vlastní referendum. Na základě těchto výsledků vyhlásilo jednostrannou nezávislost. Jak již bylo výše zmíněno, španělská vláda jako reakci na tento čin rozpustila katalánský parlament, ujala se moci a španělský ústavní soud zrušil veškeré výsledky referenda pro jejich nezákonnost. Hnutí pro osvobození Baskicka čítá však malý počet podporovatelů, a tak je vývoj situace, jako byl v Katalánsku, zcela nepravděpodobný. Z průzkumu provedeného v prosinci 2017 univerzitou Deusto v Bilbao vyšlo jasně najevo, že pouze 14 % respondentů požadovalo baskickou nezávislost a jen 17 % dotázaných se cítilo být pouze Basky, nikoliv už Španěly.¹³⁵

¹³³ History of ETA. 302 Found [online]. Dostupné z: <https://scalar.usc.edu/works/eta/history-of-eta>

¹³⁴ tesat 2017. Home | Europol [online]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/3.ETHNO-NATIONALIST_AND_SEPARATIST_TERRORISM.html

¹³⁵ BERNHARD, Meg. With independence a far-fetched dream, Basque Country activists downsize their ambitions. *Los Angeles Times* [online]. 15.06.2018 [cit. 2023-03-11]. ISSN 2165-1736. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-spain-basques-20180613-story.html>

Samotné téma je pro většinu obyvatel Baskicka velmi citlivé. Samotní politici, kteří se snaží prosadit nezávislost, tak činí pokud možno, co nejvíce nenápadně a lehce, aby tím veřejnost nepobouřili. Obvykle se na baskické politické scéně slovo „nezávislost“ vůbec neobjevuje a politici se mu záměrně vyhýbají.¹³⁶

Je možno podotknout, že se nynější politici poučili z chyb, kterých se dopustily nacionalistické organizace bojující za nezávislost Baskicka včele s ETA.¹³⁷ Hlavní podporovatelé myšlenek na samostatnost nevidí příznivé východisko ve vybudování samostatného Baskicka, ale právě naopak se snaží podporovat myšlenky na vybudování jakési země pro všechny, která by nebyla predominantně baskická. Takto teoreticky nově vytvořené uskupení by posléze přijímalo všechny osoby, které by na jeho území chtěly být a nemusely by být výhradně baskické národnosti. Lídr PNV Andoni Ortuzar Arruabarrena, se dokonce vyjádřil v jednom z rozhovorů, že většinová populace Baskicka je spokojena se současným politickým stavem a mírou nezávislosti, která byla autonomnímu společenství Baskicko udělena španělskou vládou. Dále se španělská vláda snaží vyjít vstříc některým z požadavků ze strany Baskicka, převážně kvůli zamezení vytvoření dalších sporů, které by mohly vést k podobné situaci, jaká je v autonomním společenství Katalánska. Samotný Andoni Ortuzar Arruabarrena se osobně spíše kloní k touze po nezávislosti baskického regionu. V nynější době je jedním z hlavních cílů PNV, pro zlepšení celkové situace na jejich území, získat větší kontrolu nad baskickými soudy, soudním systémem a ostatními institucemi na lokální úrovni.¹³⁸

¹³⁶ BERNHARD, Meg. With independence a far-fetched dream, Basque Country activists downsize their ambitions. *Los Angeles Times* [online]. 15.06.2018 [cit. 2023-03-11]. ISSN 2165-1736. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-spain-basques-20180613-story.html>

¹³⁷ History of ETA. 302 *Found* [online]. Dostupné z: <https://scalar.usc.edu/works/eta/history-of-eta>

¹³⁸ BERNHARD, Meg. With independence a far-fetched dream, Basque Country activists downsize their ambitions. *Los Angeles Times* [online]. 15.06.2018 [cit. 2023-03-11]. ISSN 2165-1736. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-spain-basques-20180613-story.html>

6.3. Reakce Madridu

Madrid vystupuje proti územním celkům žádajícím nezávislost velmi odmítavě. Přestože je většina státní moci decentralizována, Španělsko je stále unitárním státem, který si chce svou jednotu udržet. Drobné ústupky ze strany španělské vlády vždy byly spíše deeskalačního rázu pro uklidnění situace.

V souvislosti s nezdařilým referendem roku 2017, byly katalánským zadrženým politikům uděleny španělským ústavním soudem tvrdé tresty v říjnu 2019. Avšak obratem se španělská vláda snažila situaci v Katalánsku zmírnit a činila ústupky. Jedním z takovýchto ústupků byla i částečná milost pro 12 odsouzených organizátorů již zmíněného referenda.¹³⁹

V únoru roku 2023 Španělskem otřásl skandál. Experti pověřeni Organizací spojených národů žádali španělskou vládu o provedení podrobného šetření v souvislosti s údajným vedením špionáže proti organizátorům a aktivistům stojícím za konáním referenda v roce 2017. Špehování mělo probíhat mezi lety 2017 – 2020 a jeho největší míra měla probíhat bezprostředně po selhání referenda. Mobilní telefony nejméně 60 katalánských politiků a aktivistů byly hackovány pomocí spyware Pegasus a Candiru. Oběťmi špionáže byli i členové Evropského parlamentu, soudci a zákonodárci.¹⁴⁰ Oba programy sbíraly data svých obětí, kde jednu z hlavních rolí hrála především lokalizace a sledování pohybu.¹⁴¹ Sofistikovaně upravené programy mohly být do telefonních zařízení nainstalovány i samotným uživatelem, aniž by o tom věděl.¹⁴² V nespočtu případů bylo využito k přenosu virů SMS zpráv s webovými odkazy nebo například pomocí notifikací, které vypadaly, že je posílá španělská vláda. Takovéto akty špionáže, by mohly dle obav Organizace spojených národů vést

¹³⁹ TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

¹⁴⁰ Spain: Rights experts call for probe into claim Catalan leaders were spied on | UN News. [online]. Copyright © UNITED NATIONS [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2023/02/1133087>

¹⁴¹ Hooking Candiru: Another Mercenary Spyware Vendor Comes into Focus - The Citizen Lab. *The Citizen Lab - University of Toronto* [online]. Dostupné z: <https://citizenlab.ca/2021/07/hooking-candiru-another-mercenary-spyware-vendor-comes-into-focus/>

¹⁴² What is Pegasus Spyware & Is Your Phone Infected? | Avast. [online]. Dostupné z: <https://www.avast.com/c-pegasus-spyware>

ke zvýšené cenzuře a tím omezení základních lidských práv a svobod na území Španělska.¹⁴³

¹⁴³ Spain: Rights experts call for probe into claim Catalan leaders were spied on | UN News. [online]. Copyright © UNITED NATIONS [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2023/02/1133087>

7. Dopady extremismu

7.1. Politické změny

V současné době jsou hnutí podporující nezávislost v Katalánsku na vzestupu, kdežto ohlasy po autonomii Baskicka klesají.¹⁴⁴ Na území Baskicka jsou snahy o získání nezávislosti vnímány negativně ze strany veřejnosti, právě kvůli historickým událostem. Naopak byla vyzdvihována společná snaha obyvatel a jejich patriotismus. Hrozba povstání nového extremistického uskupení je i nadále v Baskicku velmi silná.¹⁴⁵

Touha po nezávislosti neutichá. Optimismus katalánských občanů však poněkud maří stranický boj mezi katalánskými stranami za nezávislost, které byly unitární pouze do referenda. Tyto strany drží v katalánském regionálním parlamentu 51% většinu. Hlavním jádrem sporů je zvolení příslušné strategie k získání nezávislosti, buď formou vyjednávání s Madridem, nebo jednostrannou akcí. Členové ANC (Assemblea Nacional Catalana – Katalánské národní shromáždění) a aktivisté volající po nezávislosti pevně věří, že jejich cíle jde dosáhnout pouze jednorázovou akcí, jelikož dialog s Madridem podle nich nemá budoucnost. O rozkolu v katalánské politice po krizi v roce 2017 také svědčí už samotný přístup ANC, které chce do roku 2024 znovuoobnovit katalánskou deklaraci nezávislosti. Avšak vládní průzkum provedený v září 2022 jasně ukázal, že okolo 52 % Katalánců stojí proti získání nezávislosti. Počet podpůrců nezávislosti klesl ze 49 % v roce 2017 na 41 %.¹⁴⁶

Území Katalánska je domovem pro 7.7 milionu obyvatel. Katalánská politika je tvořena především velmi křehkou koalici politických stran podporujících

¹⁴⁴ CARVALHO, Catarina L., Isabel R. PINTO a José M. MARQUES. Los movimientos nacionalistas en España, hoy: una comparación catalana y vasca. *Revista De Psicología* [online]. 2021, 21.07.2021, 39(2), 687-715 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.18800/psico.202102.007>

¹⁴⁵ Tamtéž

¹⁴⁶ TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

nezávislost, které nejsou schopné se shodnout na jednotném postupu v řešení dané problematiky.¹⁴⁷

Regionální prezident Pere Aragonès i Garcia, předseda ERC (Esquerra Republicana de Catalunya – Republikánská levice Katalánska) preferuje postup vyjednávání s Madridem. Zvolení tohoto postupu se však nesetkalo s kladným přijetím ze strany koaličního partnera Junts (Juntos por Catalunya – Spolu pro Katalánsko). V září 2022 se koalice ERC a Junts jen o vlas vyhnula kompletnímu kolapsu, když Aragonès bez předešlé konzultace s ostatními vládními členy odvolal viceprezidenta Jordi Puigneró i Ferrera, hlavu Junts. Vlnu nevole před samotným odvoláním Jordi Puignera podnítilo oznámení Pere Aragonèse ze dne 27. září. Mimo jiné Aragonès oznámil, že bude žádat Madrid o povolení k uspořádání nového referenda.¹⁴⁸ Žádost byla Madridem okamžitě zamítnuta, pro přemrštěnost požadavků ze strany Katalánska. Obě vlády se však nadále budou snažit udržovat dialog a pokusí se zlepšit vzájemné vztahy mezi Katalánskem a Španělskou vládou.¹⁴⁹

Co se podpory veřejnosti týče, za rok 2022 je na ústupu, který souvisí se stále trvající krizí na Ukrajině. Ukrajinská krize zasáhla v nemalé míře také Španělsko, stejně jako zbytek Evropy, a ceny energií vysoce rostou. Obyvatelé tedy odsouvají boj o nezávislost na druhou kolej a soustředí se spíše na své osobní problémy. Názory Katalánců na nezávislost jsou stále velmi rozpolcené. Dá se ale čekat, že touha obyvatel Katalánska po nezávislosti jen tak nevyhasne.¹⁵⁰

¹⁴⁷ TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

¹⁴⁸ Tamtéž

¹⁴⁹ Catalonia seeks Spain's agreement for new independence referendum | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 2023 Reuters. [cit. 08.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/catalonia-seeks-spains-agreement-new-independence-referendum-2022-09-27/>

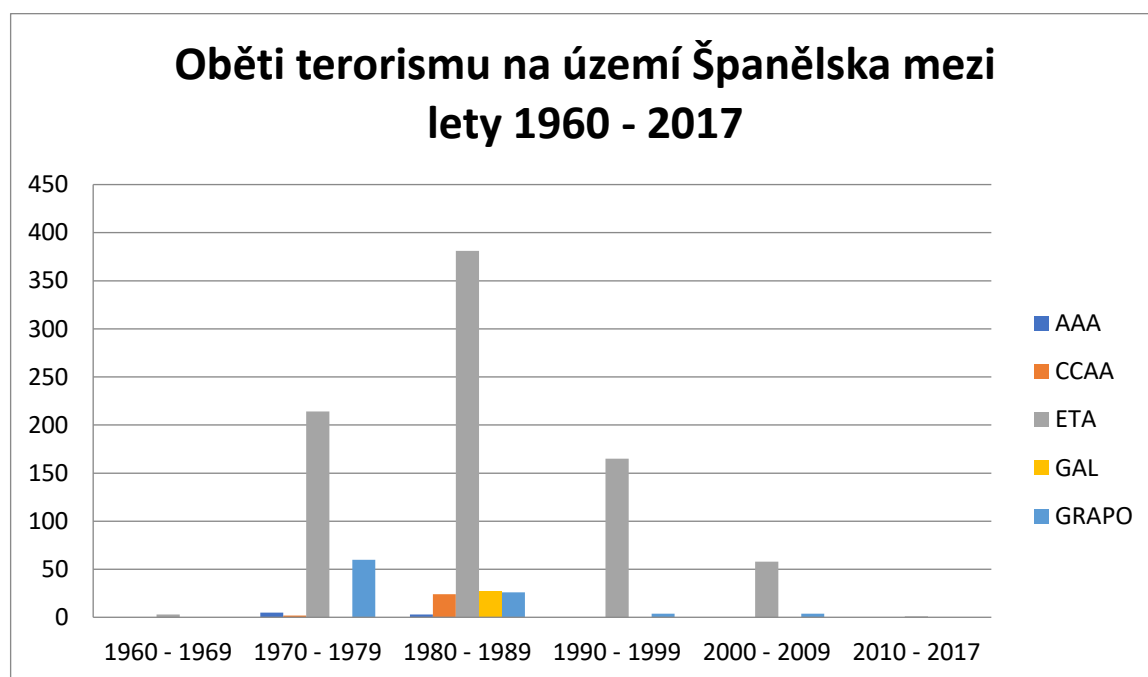
¹⁵⁰ TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

7.2. Oběti

Celkový počet obětí extremistických organizací na území Španělska čítá okolo jednoho a půl tisíce. Ještě větší množství obyvatel bylo při těchto útocích těžce zraněno. Ze všech výše představených teroristických organizací má nejvyšší podíl na obětech právě Euskadi Ta Askatasuna. Za více jak padesát let její existence bylo zavražděno více jak 820 lidí a přes tisíc lidí bylo zraněno. Nejvíce trpělo civilní obyvatelstvo ke sklonku existence ETA, kdy organizace měla hlavní cíl škodit ekonomice Španělska. Za nejkrvavější rok se obecně považuje rok 1980, kde si ať už atentáty či bombové útoky vyžádaly 95 lidských životů.

Hned druhou organizací s nejvíce zaznamenanými oběťmi, je skupina GRAPO, s celkovým počtem 95 lidských životů a dalších stovek zraněných.

Níže uvedený graf uvádí přibližnou představu celkového počtu obětí výše zmíněných organizací a uskupení v průběhu let jejich existence:

Graf 1 - oběti terorismu ve Španělsku¹⁵¹

¹⁵¹ Calendario – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 02.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/calendario/>

8. Závěr

Jak je možno vidět, problematika extremismu na území Španělska je značně komplikovaným tématem. Na poměrně malém území se mísí nespočet různých národnostních skupin, které sdílejí touhu po vlastním sebeurčení a jsou schopny zajít až do krajních mezí.

Cílem této bakalářské práce bylo především lépe přiblížit problematiku extremismu, popsat základní terminologii a rozlišit od sebe pojmy extremismu a radikalismu, jakož i rozlišení jednotlivých druhů extremismu od sebe.

Cílem bylo dále podrobně analyzovat Španělské království z hlediska správního uspořádání, uvedení kořenů největších národnostních skupin na jeho území a přiblížení historie 20. století. Stejně jako uvedení možných příčin, proč je na území Španělska tak vysoký výskyt extremistických organizací.

Dále jsme si přiblížili jednotlivé nacionalistické organizace, které působily či stále působí na španělském území. Nejznámější z těchto uskupení je organizace Euskadi Ta Askatasuna, zprvu bojující proti diktatuře Francisca Franca a posléze se dožadující nezávislosti Baskického autonomního společenství. Dalšími z představených organizací byly proteroristické osvobozené skupiny zřízeny pro potlačování aktivit ETA. Dále Argentinská antikomunistická aliance, která působila krátce na území Španělska. Autonomní antikapitalistická komanda, jež byly odnoží skupiny ETA. A nakonec levicová skupina GRAPO. Aktivity těchto skupin stály život nemalý počet obyvatel a ještě více osob si nese trvalé psychické následky.

V neposlední řadě jsme se dopodrobna seznámili se současnou politickou situací, kde hlavní roli hraje především touha Katalánců o nezávislost jejich autonomního společenství na zbytku Španělska. Hlavní roli zde hraje především ekonomická nevyváženost a nesouhlas Katalánců s podporováním zbytku Španělska. Roli zde také hraje potlačování katalánských snah o nezávislost ze strany Madridu, kde vláda stále zamítá opětovné žádosti o možnost konání nového referenda.

Situace na území Španělska je stále silně choulostivá. Jedná se o velmi rozsáhlou problematiku, která má kořeny v daleké historii, které stále ovlivňují i dění v současnosti. I přestože je španělský národnostní extremismus v současné době odsunován na druhou kolej, kvůli stále se zvyšujícím rizikům extremismu islámského, touha občanů po svobodě a nezávislosti jejich regionů jen tak rychle nezmizí.

9. Seznam použité literatury

9.1. Monografie

1. *Actuación y respuesta ante situaciones de crisis*. Revista Catalana de Seguretat Pública 19. Barcelona: Institut de Seguretat Pública de Catalunya, 2008. ISBN 1138-2465.
2. BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0:.
3. CLUTTERBUCK, Richard. *Terrorism and Guerilla Warfare : Forecasts and Remedies*. London: Routledge, 1990. ISBN 0-415-02440-4.
4. CLUTTERBUCK, Richard. *Terrorism, Drugs and Crime in Europa after 1992*. London: Routledge, 1990. ISBN 0-415-05443-5.
5. DANICS, Štefan a KAMÍN, Tomáš. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.
6. DANICS, Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty: Radicalisation - forms, models and security aspects*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-539-4.
7. GRANT, R. G. *Atentáty: šokující okamžiky v dějinách: vraždy, zrady a úklady*. Bratislava: Perfekt, 2005. ISBN 80-8046-314-x.
8. CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.
9. SIFAKIS, Carl. *Encyklopédia atentátov*. Bratislava: 1. PB-press, 1994. ISBN 80-88684-38-2.
10. STRMISKA, Maxmilián. *Politický terorismus: úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1360-5.
11. STRMISKA, Maxmilián. *Regionální strany, stranické systémy a teritoriálně politický pluralismus: pojetí a typologie evropských regionálních stran a regionálních stranických soustav*. Brno: AP, 2005. ISBN 80-902652-5-1.

12. STRMISKA, Maxmilián. *Smrtonosné vlastenectví: etnicko-politický terorismus v Baskicku a Quebecu*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2721-5.
13. THACKRAH, John Richard. *Dictionary of Terrorism*. 2nd ed. London and New York: Routledge, 2004. ISBN 0-415-29820-2.
14. THACKRAH, John Richard. *Encyclopedia of Terrorism and Political Violence*. London: Routledge & Kegan Paul, 1987. ISBN 0-7102-0659-3.
15. VINCENT, Mary a R. A. STRADLING. *Svět Španělska a Portugalska*. Praha: Knižní klub, 1997. Kulturní atlasy. ISBN 80-7176-574-0.
16. VIVER PI-SUÑYER, Carles. *The Transition to a Decentralized Political System in Spain* [online]. © Forum of Federations, 2010 [cit. 2023-02-26]. ISBN 1922-5598. Dostupné z: https://www.forumfed.org/pubs/occasional_papers/OCP4.pdf

9.2. Elektronická periodika

1. Barcelona attack: German woman dies in hospital - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2023 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-41066735>
2. BERNHARD, Meg. With independence a far-fetched dream, Basque Country activists downsize their ambitions. *Los Angeles Times* [online]. 15.06.2018 [cit. 2023-03-11]. ISSN 2165-1736. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-spain-basques-20180613-story.html>
3. CARVALHO, Catarina L., Isabel R. PINTO a José M. MARQUES. Los movimientos nacionalistas en España, hoy: una comparación catalana y vasca. *Revista De Psicología* [online]. 2021, 21.07.2021, **39**(2), 687-715 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.18800/psico.202102.007](https://doi.org/10.18800/psico.202102.007)
4. JONES, Sam. Catalonia independence declaration would not be recognised, says France. *The guardian* [online]. Guardian News &

- Media Limited, 2017, 29.12.2017 [cit. 2023-02-26]. ISSN 1756-3224.
Dostupné z:
<https://www.theguardian.com/world/2017/oct/09/catalonia-independence-declaration-would-not-be-recognised-says-france>
5. MAREŠ, Miroslav. Extremismus v ČR: Etnický a separatistický extremismus. Metodický portál: Články online]. 10. 09. 2014, [cit. 2023-02-26]. Dostupný z WWW: <https://clanky.rvp.cz/clanek/19117/EXTREMISMUS-V-CR-ETNICKY-A-SEPARATISTICKY-EXTREMISMUS.html>. ISSN 1802-4785.
 6. NUEVA EXPLOSIÓN EN VITORIA. *ABC MADRID* [online]. Madrid: DIARIO ABC, 1n. l., 21.11.1978, 24 [cit. 2023-03-04]. ISSN 1139-7829. Dostupné z: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19781121-24.html>
 7. Přes 820 mrtvých, 59 let existence. Baskická separatistická organizace ETA ohlásila svůj konec | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/eta-baskicko-a-jeho-svoboda-rozpusteni_1805021607_pj
 8. Rozpolcené Katalánsko a jeho věčný boj o samostatnost. *100+1 zahraniční zajímavost* [online]. © Extra Publishing, 2017, 29.12.2017 [cit. 2023-02-25]. ISSN 1804-9907. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/rozpolcene-katalansko-jeho-vecny-boj-o-samostatnost>
 9. Španělsko. *BusinessINFO.cz* [online]. CzechTrade, 1997, 29.12.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/spanelsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
 10. TURNER, Ben. Catalan independence: Five years on from referendum, is there any hope for separatists?. *Euronews*. [online]. euronews, 2023, 03.10.2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2271-1015. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/10/01/catalonia-independence-is-there-any-hope-for-separatists-five-years-after-failed-referendu>

9.3. Zákonná úprava

1. BOE-A-1995-25444, del Código Penal v posledním znění
2. LLEI 19/2017, del 6 de setembre, del referèndum d'autodeterminació
3. BOE-A-1978-31229, Constitución Española v posledním znění

9.4. Elektronické zdroje

1. 25 Years After the Tokyo Subway Sarin Gas Attacks | 公安調査庁. 法務省 [online]. [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: https://www.moj.go.jp/psia/25years_after_the_tokyo_subway_sarin_gas_attacks
2. Administrativní dělení Španělska. *AlegsaOnline.com - Encyklopedie se zjednodušila* [online]. Dostupné z: <https://cs.alegsaonline.com/art/7626>
3. *AIDP | Association Internationale De Droit Pénal* - de la Cuesta, José Luis [online]. Copyright © [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penal.org/sites/default/files/files/JLDLCTerrorism.pdf>
4. Baskicko | Španělsko na Světadílech. *Španělsko - průvodce na cesty | Španělsko na Světadílech* [online]. Copyright © svetadily.cz [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://spanelsko.svetadily.cz/baskicko/lokalita>
5. Baskičtina | PRESTO. *Překladačská agentura PRESTO | Presto.cz* [online]. Copyright © Copyright PRESTO [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.presto.cz/cz/baskictina>
6. Baskové ve Španělsku [Hospodářská a kulturní studia]. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/baskove_ve_spanelsku_2013
7. Bloody campaign and gradual demise of Basque group ETA | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-eta-timeline-idUSKBN178192>

8. Calendario – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 02.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/calendario/>
9. Catalonia seeks Spain's agreement for new independence referendum | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 2023 Reuters. [cit. 08.03.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/catalonia-seeks-spains-agreement-new-independence-referendum-2022-09-27/>
10. Catalunya 2011: Současný španělsko-katalánský konflikt v datech. *Catalunya 2011* [online]. Dostupné z: <https://catalunya2011.blogspot.com/2018/04/soucasny-spanelsko-katalansky-konflikt.html>
11. Catalunya 2011: Quim Torra: Konec 199 dní bezvládí. *Catalunya 2011* [online]. Dostupné z: <https://catalunya2011.blogspot.com/2018/05/quim-torra-konec-199-dni-bezvladi.html>
12. Co je extremismus - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>
13. Co je extremismus? - Policie České republiky. *Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ncoz-extremismus-co-je-extremismus.aspx>
14. COMANDOS AUTONOMOS. UN ANTICAPITALISMO ICONOCLASISTA - Librería Proyección. *Centro Social & Librería - Librería Proyección* [online]. Dostupné z: <https://www.libreriaproyeccion.cl/products/comandos-autonomos-un-anticapitalismo-iconoclasista>

15. Comandos Autonomos. Un anticapitalismo iconoclasta : Likiniano elkarte : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive. *Internet Archive: Digital Library of Free & Borrowable Books, Movies, Music & Wayback Machine* [online]. Dostupné z: <https://archive.org/details/ComandosAutnomos.UnAnticapitalismolconoclasta/page/n91/mode/2up?view=theater>
16. Česká republika nadále považuje Katalánsko za nedílnou součást Španělského království | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *302 Found* [online]. Copyright ©MZV [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/archiv_prohlaseni_a_stanovisek/archiv_2017/ceska_republika_nadale_povazuje.html
17. Damborenea es el primero de los condenados por el "caso Marey" que ha recurrido al Constitucional | Edición impresa | EL PAÍS. *Wayback Machine* [online]. Copyright © [cit. 02.03.2023]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20190427094839/https://elpais.com/diario/1998/08/14/espana/903045607_850215.html
18. Enrique Casas Vila – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/victims/enrique-casas-vila/>
19. Felipe González acordó crear los GAL, según la CIA; 14 de junio de 2020. *EITB Euskal Irrati Telebista* [online]. Copyright © EITB [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.eitb.eus/es/noticias/politica/detalle/7303287/felipe-gonzalez-acordo-crear-gal-cia-14-junio-2020/>
20. Historic Timeline | National Counterterrorism Center. *Home* [online]. Dostupné z: <https://www.dni.gov/nctc/timeline.html>
21. History of ETA. *302 Found* [online]. Dostupné z: <https://scalar.usc.edu/works/eta/history-of-eta>

22. Hooking Candiru: Another Mercenary Spyware Vendor Comes into Focus - The Citizen Lab. *The Citizen Lab - University of Toronto* [online]. Dostupné z: <https://citizenlab.ca/2021/07/hooking-candiru-another-mercenary-spyware-vendor-comes-into-focus/>
23. Imagining an independent Catalan economy – DW – 10/11/2017. [online]. Copyright © [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/imagining-an-independent-catalan-economy/a-40904836>
24. Intelligence Resource Program [online]. Dostupné z: https://irp.fas.org/world/para/01_oct.htm
25. Jazyky Španělska: katalánština - Jazyky.com. *Jazyky.com - magazín o jazykovém vzdělávání, studiu, překladech, tlumočení a práci v zahraničí* [online]. Copyright © 2005 [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.jazyky.com/jazyky-spanelska-katalanstina/>
26. Katalánsko.com . *Katalánsko.com* [online]. Dostupné z: <http://www.katalansko.com/>
27. Los comandos autónomos, responsables de numerosos atentados. 307 *Temporary Redirect* [online]. Dostupné z: <https://www.march.es/es/coleccion/archivo-linz-transicion-espanola/ficha/comandos-autonomos-responsables-numerosos-atentados--linz%3AR-71892>
28. Mapa del terror – *El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: https://mapadelterror.com/?_categories=eta
29. Naučte se baskicky – jednoduchá, zábavná a snadno použitelná | uTalk. *The Language Learning Specialists | uTalk* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://utalk.com/cs/store/basque>
30. Naučte se galicijsky – jednoduchá, zábavná a snadno použitelná | uTalk. *The Language Learning Specialists | uTalk* [online]. Copyright © [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://utalk.com/cs/store/galician>

31. Politický extremismus Základní pojmy Jan Dočkal, David Lebeda - ppt [online]. Copyright © 2023 SlidePlayer.cz Inc. [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/2595642/>
32. Portál evropské e-Justice - Vnitrostátní právní předpisy. *European e-Justice Portal* [online]. [cit. 25.02.2023] Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-es-cs.do?member=1
33. radikalismus - CoJeCo.cz. *CoJeCo.cz - Vaše všeobecná encyklopedie*. [online]. Copyright © 1999 [cit. 22.02.2023]. Dostupné z: <https://www.cojeco.cz/radikalismus>
34. Santiago Brouard Pérez – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo*. [online]. Copyright © COVITE [cit. 08.03.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/victims/santiago-brouard-perez/>
35. Socialismus a komunismus: styčné body a rozdíly | Centrum pro studium demokracie a kultury. *Centrum pro studium demokracie a kultury* | [online]. Copyright © 2016 [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/socialismus-komunismus-stycne-body-rozdily>
36. Spain: Counter-terror law used to crush satire and creative expression online - Amnesty International. *302 Found* [online]. Copyright © 2023 Amnesty International [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/03/spain-counter-terror-law-used-to-crush-satire-and-creative-expression-online/>
37. Spain: Rights experts call for probe into claim Catalan leaders were spied on | UN News. [online]. Copyright © UNITED NATIONS [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2023/02/1133087>
38. Spain - United States Department of State. *U.S. Department of State - United States Department of State* [online]. Dostupné z: <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2020/spain/>
39. Spain has strong measures to combat money laundering and terrorist financing but improvements needed, says FATF - OECD. *Home page*

- OECD [online]. Copyright © Organisation for Economic [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/spain/spain-has-strong-measures-to-combat-money-laundering-and-terrorist-financing-butimprovements-needed.htm>
- 40. Španělsko – profil členské země EU | Evropská unie. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/spain_cs
- 41. *Španělsko - průvodce na cesty | Španělsko na Světadílech* [online]. [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://spanelsko.svetadily.cz/>
- 42. Španělština | PRESTO. *Překladačská agentura PRESTO | Presto.cz* [online]. Copyright © Copyright PRESTO [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.presto.cz/cz/spanelstina>
- 43. tesat 2017. *Home | Europol* [online]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/3.ETHNO-NATIONALIST_AND_SEPARATIST_TERRORISM.html
- 44. Víctor Lago Román – Mapa del terror. *Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo.* [online]. Copyright © COVITE [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://mapadelterror.com/victims/victor-lago-roman/>
- 45. *Wayback Machine* [online]. Copyright ©4 [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070306024855/http://www.eka-partidocarlista.com/almiron.pdf>
- 46. *Welcome to GOV.UK* [online]. Copyright © Crown copyright [cit. 24.02.2023]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/spain/terrorism>
- 47. What is Pegasus Spyware & Is Your Phone Infected? | Avast. [online]. Dostupné z: <https://www.avast.com/c-pegasus-spyware>

10. Seznam tabulek

Tabulka 1 - Příklady mezinárodních dokumentů přijatých Španělskem v otázce terorismu	16
Tabulka 2 - historická společenství, jejich hlavní město a úřední jazyk	20

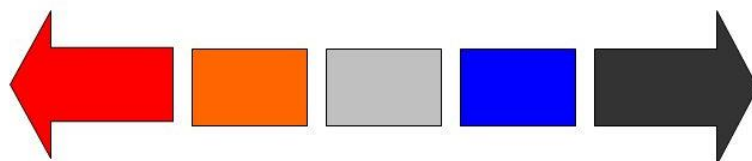
11. Seznam grafů

Graf 1 - oběti terorismu ve Španělsku	52
---	----

12. Seznam příloh

Příloha č. 1

Pravolevá osa politických postojů

Ultra levice Levice Střed Pravice Ultrapravice

Ukázka politických postojů¹⁵²

¹⁵² Politický extremismus Základní pojmy Jan Dočkal, David Lebeda - ppt stáhnout. *SlidePlayer - Nahrávejte a Sdílejte své PowerPoint prezentace* [online]. Copyright © 2023 SlidePlayer.cz Inc. [cit. 25.02.2023]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/2595642/> slide č. 13

Příloha č. 2

Území hovořící baskičtinou¹⁵³

Příloha č. 3

Administrativní dělení Španělska¹⁵⁴

¹⁵³ Baskičtina | PRESTO. Překladačská agentura PRESTO | Presto.cz [online]. Copyright © Copyright PRESTO [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.presto.cz/cz/baskictina>

¹⁵⁴ Španělsko - průvodce na cesty | Španělsko na Světadílech [online]. Dostupné z: <https://spanelsko.svetadily.cz/>

Příloha č. 4

Území Baskicka a Navarry¹⁵⁵

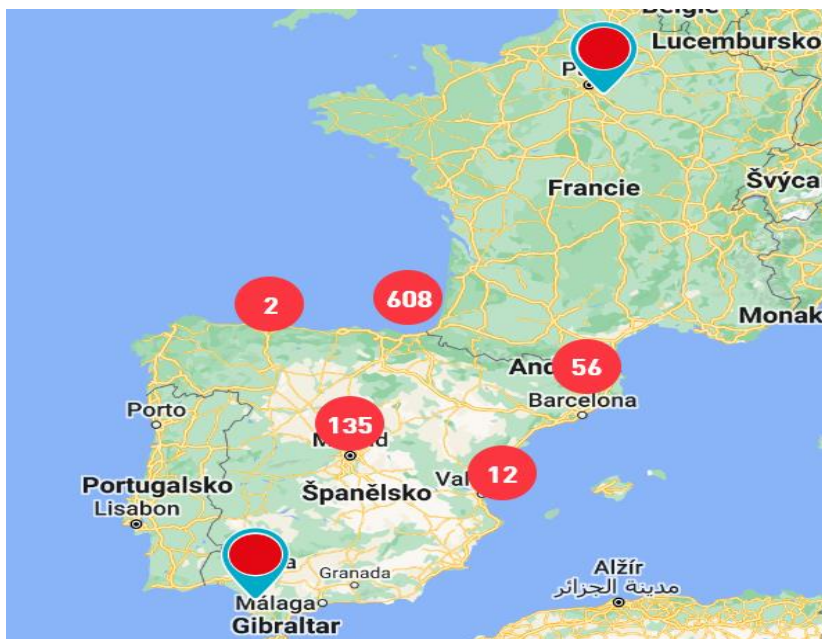
Příloha č. 5

Území Katalánska¹⁵⁶

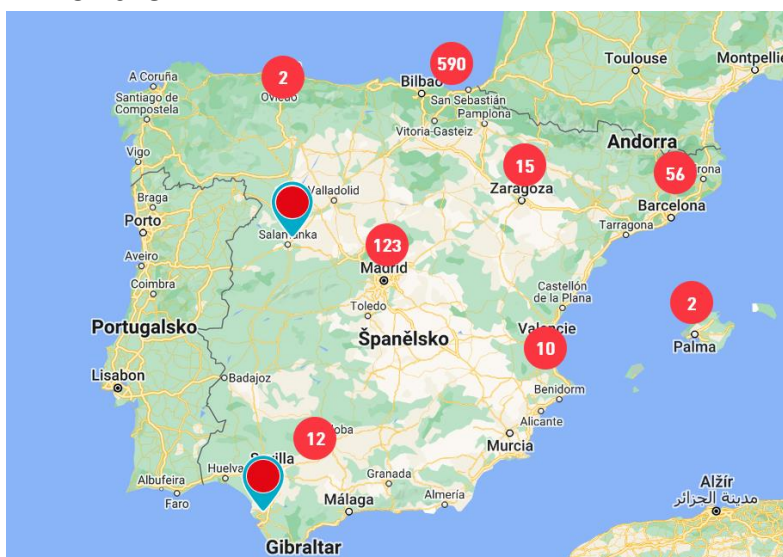
¹⁵⁵ Baskové ve Španělsku [Hospodářská a kulturní studia]. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/baskove_ve_spanelsku_2013

Příloha č. 6

útoky ETA v Evropě¹⁵⁷

Příloha č. 7

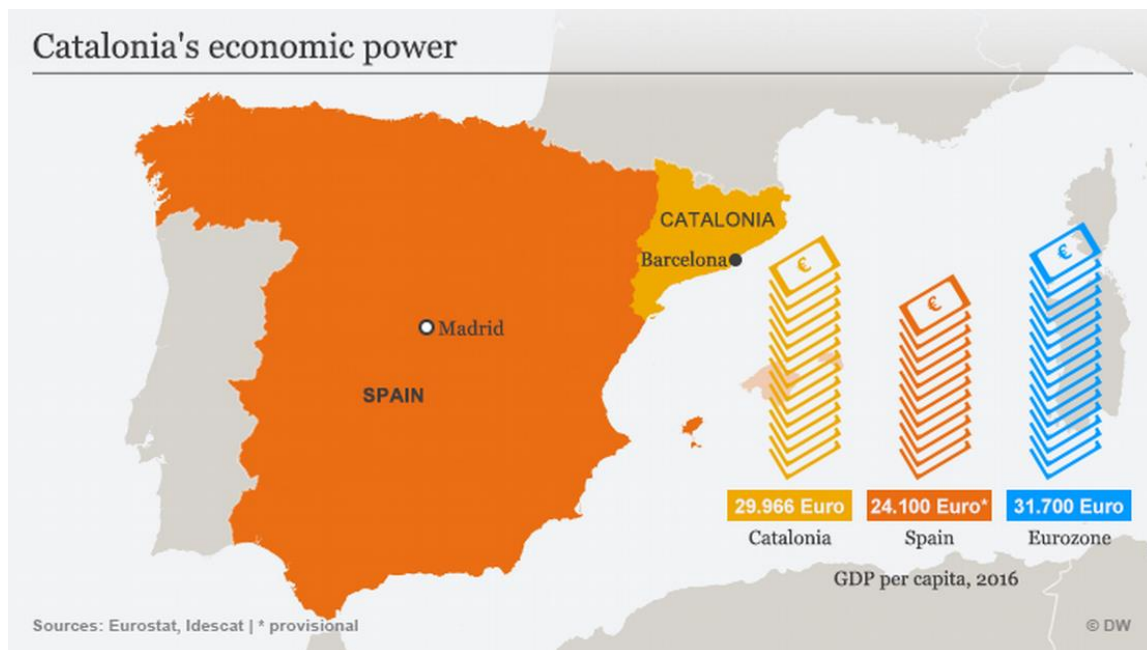
útoky ETA na území Španělska¹⁵⁸

¹⁵⁶ Rozpolcené Katalánsko a jeho věčný boj o samostatnosť. 100+1 zahraniční zajímavost [online]. © Extra Publishing, 2017, 29.12.2017 [cit. 2023-02-25]. ISSN 1804-9907. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/rozpolcene-katalansko-jeho-vecny-boj-o-samostatnost>

¹⁵⁷ Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo. [online]. Copyright © COVITE [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: https://mapadelterror.com/?_categories=eta

¹⁵⁸ Mapa del terror – El Mapa del Terror nace por la necesidad de no olvidar a quienes fueron brutalmente asesinados por el terrorismo. [online]. Copyright © COVITE [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: https://mapadelterror.com/?_categories=eta

Příloha č. 8

výška HDP ve Španělsku za rok 2016¹⁵⁹

¹⁵⁹ Imagining an independent Catalan economy – DW – 10/11/2017. [online]. Copyright © [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/imagining-an-independent-catalan-economy/a-40904836>